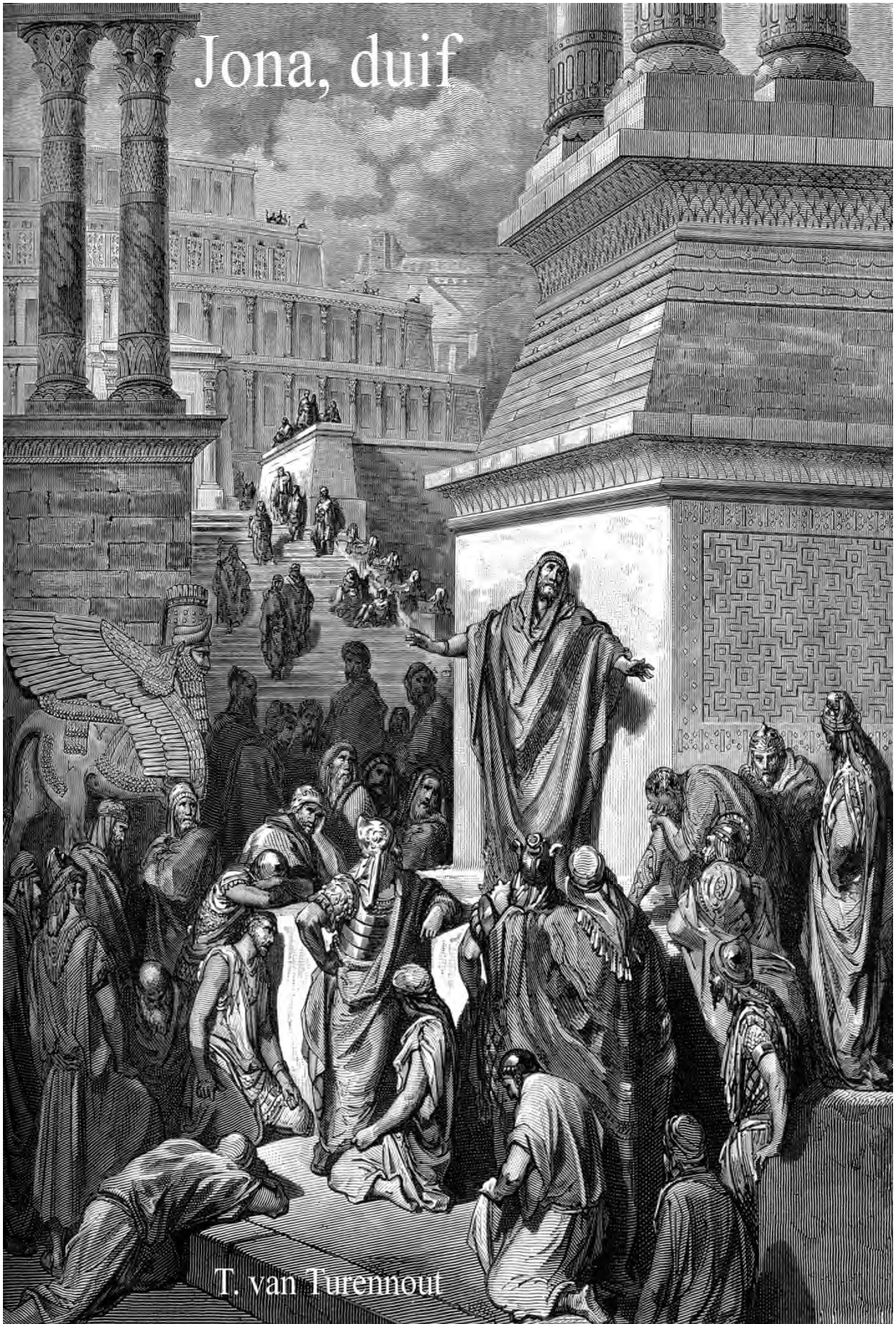

Jona, duif

T. van Furenhout

Jona, duif

T. van Turennot

Grijpskerk

Copyright © 2020 Grijpskerk, The Netherlands

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form of by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of the author.

Eerste uitgave 2011
Tweede uitgave 2012
Derde uitgave 2013
Vierde uitgave 2015
Vijfde uitgave 2020

Turennot, T. van
Jona, duif / T. van Turennot;
Grijpskerk.
Tel. 0594 – 69 60 13
SISO 227.4 UDC 228.07 NUGI 632
Trefw.: Jona (bijbelboek); verklaringen.

Omslag + illustraties: Gustave Doré - De Bijbel in beeld.
Wegens opheffing van de rechthebbende was overleg i.v.m. overname van illustraties niet mogelijk.

Verklaring van gebruikte afkortingen en tekens:

- b.v. Bijvoorbeeld
- vgl. Vergelijk.
- (v. ...)
- Bij een verwijzing naar een tekst binnen hetzelfde hoofdstuk wordt een vers aangeduid met de letter v. Als bijvoorbeeld in het 2^e hoofdstuk van Ezechiël wordt verwezen naar vers 8, dan staat er niet (Ezech.2:8), maar (v.8).
- (...)
- In de vertaalde tekst worden tussen deze haakjes verduidelijkingen toegevoegd. Het staat echter niet in de oorspronkelijke tekst; b.v. Ezechiël 9:6^a; Oude (mannen), jonge (mannen), en meisjes, kleine kinderen en vrouwen moeten jullie doden en verdelgen; vgl. Oude, jonge, en meisjes, kleine kinderen en vrouwen moeten jullie doden en verdelgen. Ezechiël 12:6^b; Ik heb jou (als) een wonderteken gegeven voor het huis van Israël; vgl. Ik heb jou een wonderteken gegeven voor het huis van Israël.
 - In de uitleg en vertaling geeft de tekst tussen de 2 haakjes een extra leesmogelijkheid weer; b.v. Ze (her)bouwden de nieuwe tempel in Jeruzalem.
 - In een voetnoot is de tekst tussen de haakjes een sub-voetnoot; b.v. (Zie Turenout T. van, Daniël, God is rechter, Grijskerk, 2019.)
- (= ...)
- Hoe de letterlijke (vertaalde) betekenis van de oorspronkelijke tekst in het Nederlands het beste kan worden opgevat of begrepen; b.v. Ezechiël 23:42; Zij gaven (= deden) armbanden over hun handen.
- (of ...)
- Geeft een extra betekenis in het Nederlands van de oorspronkelijke taal. Woorden uit de oorspronkelijke taal kunnen in het Nederlands meer betekenis hebben; Ezechiël 9:6; Vanaf mijn heiligdom moeten (of zullen) jullie beginnen; vgl. Vanaf mijn heiligdom zullen (of moeten) jullie beginnen. Jesaja 14:7^a; De hele aarde (of het hele land) heeft rust, (en) is stil; vgl. Het hele land (of de hele aarde) heeft rust, is stil.
- (.../...)
- Bij getallen of jaartallen betekent het teken / hetzelfde als het woord *of*. Bijvoorbeeld (732/731) betekent: Het gebeurde in het jaar 732 of 731.
- (.../... – ...)
- Het 2^e jaartal na de / geeft een andere functie aan; b.v. De Perzische koning Kores II (559/538 – 529) was al in 559 voor Christus koning geworden, maar in 538 werd hij ook de koning van de Israëlieten. Na zijn dood in 529 werd hij opgevolgd door zijn zoon.
- [...]
- Het gedeelte dat tussen deze spekhaken staat, is de oorspronkelijke tekst. Dit gedeelte kan echter voor de betekenis van het geheel tijdens het lezen beter worden weggelaten. Door het handhaven van die oorspronkelijke tekst wordt de inhoud ofwel de boodschap in het Nederlands eerder onduidelijker; b.v. Jeremia 28:11^b; De profeet Jeremia ging [zijn] weg. Psalm 3:3; Vele(mense)n zeggen van mij[n] ziel: “Er is voor hem geen redding door (= bij) God.”
- [(...)]
- In meer of mindere mate is zeker, dat het bijbelgedeelte tussen deze haken niet bij de oorspronkelijke tekst hoort, hoewel het vaak wel als zodanig werd en wordt gepresenteerd; b.v. Openbaring 20:5; [(De overige doden leefden niet tot de 1000 jaren voorbij waren. Dit (is) de 1^e opstanding.)]
- ***
- Exactere tekst met uitleg volgt hieronder.

INHOUDSOPGAVE

- 1. Inleiding.**
- 2. Rondom het boek Jona.**
 - 2.1. De voorgeschiedenis.
 - 2.2. De schrijver van het boek Jona.
 - 2.3. De betrouwbaarheid van het boek.
 - 2.4. Verklaringsmethode.
 - 2.5. De vorm en structuur van het boek.
- 3. Het bijbelboek Jona.**
 - 3.1. Jona's mislukte vlucht. (hoofdstuk 1:1-16)
 - 3.2. Jona in de grote vis. (hoofdstuk 1:17-2:10)
 - 3.3. Ninevé gewaarschuwd. (hoofdstuk 3)
 - 3.4. Jona terecht gewezen. (hoofdstuk 4)
- 4. Gods geopenbaarde plan met zijn volk.**
 - 4.1. Terugblik en toekomstperspectief.
 - 4.2. Tijdbalk.
- 5. Het doel van het bijbelboek Jona.**

Literatuur.

Index.

Aanwijzingen voor het lezen.

Het is niet noodzakelijk, dat dit boek vanaf het begin tot en met het einde wordt doorgenomen. De hoofdstukken zijn min of meer zelfstandige eenheden. Ze kunnen afzonderlijk worden gelezen. In eerste instantie zou men met hoofdstuk 3 kunnen beginnen, eventueel gevolgd door hoofdstuk 2.

Als men van een bepaald gedeelte iets meer wil weten, kan men de aangegeven bijbelteksten daarvoor gebruiken. Niet alle genoemde bijbelteksten zijn in dit boek helemaal uitgewerkt. Deze bijbelteksten zijn dus niet alleen een bevestiging van een bepaalde passage, maar bevatten ook nieuwe invalshoeken. Men krijgt daardoor meer zicht op bepaalde gedeelten uit het bijbelboek Jona of andere teksten uit de Bijbel.

1. INLEIDING

Veel mensen vinden profetische boeken of bijbelgedeelten erg moeilijk. Met het bijbelboek Jona valt dat juist heel erg mee. Hoewel het een profetisch boek is, lijkt het meer op een verhaal, waarin ook profetieën en wonderen voorkomen. Het laat juist zien, dat er tussen profetie en het beschrijven van geschiedenis een nauw verband bestaat.

Het bijbelboek Jona is echter niet alleen maar opgeschreven om het mooie verhaal, dat dan helaas een beetje abrupt schijnt te eindigen. Het gaat om de bedoeling van dit bijbelboek voor die tijd, en voor ons. Via Jona wilde God iets van de toekomst aan ongelovigen én gelovigen van toen bekend maken. Dat kan voor ons nog van grote betekenis zijn.

De schrijver van dit boek moest bekend maken, wat er in de toekomst zou gaan gebeuren. Dat begon in dit bijbelboek ongeveer 795 voor Christus. Toen voorspelde Jona de verwoesting van de grote stad Ninevé in het Assyrische rijk. Dat schreef Jona op. Het bijbelboek vermeldt ook, dat die profetie in eerste instantie niet uitkwam, omdat de inwoners en de koning van Ninevé zich van hun slechte daden bekeerden.

Dat bleef zo, totdat de wrede Tiglatpileser III (745 – 727) via een staatsgreep aan de macht kwam. Deze koning en zijn opvolgers gebruikte de Here als een stok om de ongehoorzame Israëlieten en andere volken mee te slaan (Jes.10:5, 14:29). Daarna kwam alsnog Gods straf voor de grote stad Ninevé en het Assyrische rijk. Ninevé werd in 612 voor Christus ingenomen en verwoest. De stad is nooit meer herbouwd. Het is nog steeds een puinhoop. Het is een ruïnestad in het huidige Irak bij de plaats Mosoel.

Deze periode is al achter de rug. Wij leven vandaag ruim 2800 jaren later. Het is belangrijk om Gods hand te kunnen zien in al de dingen die gebeurd zijn. Zo kunnen we vanuit dat perspectief zien, wat er gebeurt, en wat er nog zal gebeuren.

God heeft het bijbelboek Jona gegeven, opdat de gelovigen van toen en van nu er wat aan hebben. Daarin wil Hij laten zien, wie Hij is, wat Hij wil, en wat Hij voor ons belangrijk vindt. We moeten achterhalen, wat de bedoeling van dit bijbelboek was voor die tijd, en vervolgens moeten we onderzoeken, wat de betekenis is voor ons. Daarom moeten we dit bijbelboek grondig lezen en bestuderen. Als we God liefhebben, dan willen we Hem zoveel mogelijk kennen. Dan willen we weten, wie Hij is, wat Hij wil, en wat Hij voor ons belangrijk vindt. Het is ook nodig voor ons gebed, en het ontstaan en verdiepen van een goede en persoonlijke relatie met Hem. Zo leren we bovendien zijn plannen kennen, die Hij aan ons bekend wil maken.

2. RONDOM HET BOEK JONA.

1. De voorgeschiedenis.

We staan al niet meer aan het begin van de heilshistorie, als de profeet Jona zijn opdracht van de Here krijgt. Niet alles kunnen we doornemen. We beperken ons tot dat wat nodig is om dit bijbelboek te kunnen begrijpen.

Eerst schiep God in volmaakte toestand de hemel en de aarde. Na de zondeval in het paradijs werd alles onvolmaakt. Verlossing werd nodig. Ruim 2000 jaren later volgde om de slechtheid van verreweg de meeste mensen de zondvloed. Alleen het gezin van Noach bleef gespaard. De komst van de Messias Jezus die de wereld van de zonde zou gaan verlossen, bleef mogelijk. Daarmee was een poging van de satan en verleider om dat te verhinderen mislukt.

Na ruim 400 jaren startte men met de bouw van een toren in Babel. Door een toren te willen bouwen, die reikte tot de troon van God in de hemel, rivaliseerden de meeste mensen met de Here. Ze wilden bij elkaar blijven, en zo machtiger worden, dan de Here God zelf. In die periode kregen de gelovigen het moeilijk. Binnen deze revolutionaire omgeving hitste de satan de mensen tegen de dienaren van de hemelse Vader op, met het doel de Kerk uit te roeien. Op die manier probeerde de satan ook deze keer de komst van de Verlosser Jezus te verhinderen. Door de spraak van de mensen te verwarren, voorkwam God het duivelse plan. Er ontstonden namelijk verschillende talen. De mensen verstonden elkaar meestal niet meer. Daarom gingen ze uit elkaar. Groepen die elkaar wel verstonden, trokken samen de wijde wereld in.

In die groepen begon men geleidelijk naast de Here ook afgoden te dienen. Daarom riep God uit (het nageslacht van) één zo'n groepsverband Abram op om zich af te scheiden van zijn familie, en voortaan Hem alleen te dienen. Gehoorzaam trok Abram naar het land Kanaän.

Zijn kleinzoon Jakob, die later ook Israël genoemd werd (Gen.32:28), vertrok vanwege hongersnood uit Kanaän, en hij ging naar het korenrijke Egypte. Daar mocht hij met zijn gezin van 12 zonen in het gebied Gosen wonen. Zijn nakomelingen groeiden heel snel in aantal.

Deze groei ging zo snel, dat de farao van Egypte bang werd. Hij liet de Israëlieten onderdrukken. Omdat God had beloofd, dat de Verlosser uit dit volk geboren zou worden, dreigde zo opnieuw de komst van de Messias Jezus niet door te gaan. Het volk werd echter door de Here gered. Onder leiding van Mozes en zijn opvolger Jozua werden de Israëlieten weer naar het beloofde land Kanaän gebracht.

Daarna volgde een tijd waarin het volk iedere keer de Here vergat, en zelfs afgoden gingen dienen. Zo kwam steeds de komst van Jezus in gevaar. Toch wist God dit gevaar af te wenden. Iedere keer stuurde Hij richters, die (grote delen van) het volk Israël weer terugriepen tot een leven zoals de liefdevolle hemelse Vader dat graag ziet.

De Richterentijd eindigde met de aanstelling van Saul als koning. Toen begon de Koningen-tijd. Drie koningen regeerden over het hele volk: Saul (1033 – 1012), David (1012 – 972) en Salomo (972 – 932). In de regeringstijd van koning Salomo werd de tempel als woonplaats voor God in Jeruzalem gebouwd.

Na de dood van koning Salomo raakte het rijk Israël verdeeld. Vanaf 932 voor Christus bestond er een noordelijk deel (van 10 stammen), en een zuidelijk deel (van 2 stammen) van wat vroeger één geheel was.

Het Tienstammenrijk Israël kwam onder leiding van koning Jerobeam I (932 – 911). Deze koning vertrouwde niet helemaal op God. Hij liet op een eigenwillige manier de Here vereren door middel van 2 gouden stierkalveren. Eén stond er in Dan en het andere stierkalf stond in Betel.

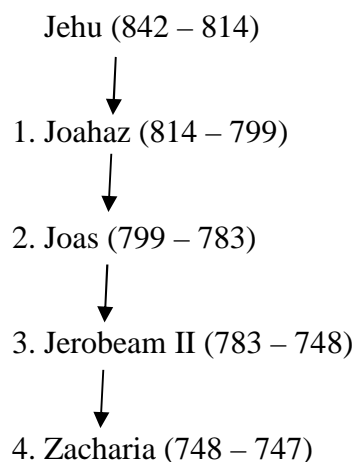
God wilde niet afgebeeld worden. Hij dankt zijn bestaan niet aan een beeld zoals bij de afgoden. Doordat Jerobeam I de Here als een kalf liet afbeelden, haalde hij de heiligheid van God naar beneden, en liet hij Hem dienen, zoals ook de afgoden gediend werden. Op de grond waar het beeld stond, was God de god van de Israëlieten, zoals Kamos de afgod van Moab was, en Mardoek de afgod van Babel. Ieder land had zo zijn eigen god, zijn eigen Heer. God werd niet gediend als de universele almachtige God van heel de schepping. De dienst aan de Here veranderde in een staatsgodsdienst (Am.7:13).

Hoewel God de koning door zijn profeten hiertegen liet waarschuwen, ging Jerobeam I er gewoon mee door (1Kon.12:26-14:20). De profeet Ahia beschuldigde de koning zelfs van afgoderij (1Kon.14:2,9). Om dit alles zou de Here aan zijn koningshuis een einde maken (1Kon.13:34, 14:10-14).

Toen koning Jerobeam I stierf, volgde zijn zoon Nadab (911 – 910) hem op. Hij was even ongehoorzaam als zijn vader. Baëza (910 – 887) pleegde een staatsgreep. Hij vermoordde koning Nadab, en werd zelf koning over het Tienstammenrijk Israël. Hij liet heel het nageslacht van koning Jerobeam I uitroeien (1Kon.15:25-30).

Koning Baëza en alle andere koningen na hem bleven ongehoorzaam aan God. Ook aan het koningshuis van Baëza kwam een einde door een staatsgreep (1Kon.15:33,34, 16:8-13). Zo volgde het ene koningshuis het andere op. De slechtheid nam echter alleen maar toe. Onder koning Achab (875 – 854) werd zelfs de dienst aan de afgod Baäl (= Heer, echtgenoot) ingevoerd (1Kon.16:29-33). Daarom droeg de Here aan Jehu op om aan dat koningshuis een einde te maken (2Kon.9:1-10).

Nadat Jehu (842 – 814) deze opdracht had uitgevoerd, werd hij zelf koning over het Tienstammenrijk Israël (2Kon.9:16-10:17). Koning Jehu (842 – 814) roeide wel de eredienst van de afgod Baäl uit (2Kon.10:18-28), maar hij liet de eredienst van de stierkalveren voortbestaan (2Kon.10:29,31). Als beloning voor zijn halfslachtige hervorming zou zijn nageslacht tot en met de 4^e generatie op de troon zitten (2Kon.10:30). Deze profetie is ook in vervulling gegaan.

Het halfslachtige dienen van de Here kenmerkte het hele koningshuis van koning Jehu (2Kon.13:4,14-19). Toch verhoorde God nog het indringende gebed van koning Joahaz

voor de verlossing van zijn volk (2Kon.13:5,19,25). Tijdens de regering van de koningen Joas (799 – 783) en Jerobeam II (783 – 748) werden de vijanden van Israël verslagen. Jerobeam II wist zelfs de oude grenzen te herstellen, en heroverde al het gebied dat verloren was gegaan, zoals door de profeet Jona was voorspeld (2Kon.10:31-33, 13:3-5,23-25, 14:23-27). Er heerste welvaart en voorspoed.

Ondanks deze zegeningen van de Here bleef de eigenwillige dienst aan God en de afgoderij gewoon doorgaan. Ook de armen, weduwen en wezen werden onderdrukt. Daardoor zou deze voorspoed van het Tienstammenrijk Israël geen stand kunnen houden.

2. De schrijver van het boek Jona.

De naam van de profeet Jona wordt al in het begin van het bijbelboek genoemd (Jona 1:1). Zijn naam betekent: Duif. De duif was in die tijd het symbool van iemand die werd bemind (Hoogl.2:14, 6:9, vgl. Mat.3:16,17, Mark.1:10,11).

De naam Jona komen we in de Bijbel niet zo vaak tegen. Daarin komen maar 2 personen voor met deze naam. In het Nieuwe Testament kunnen we lezen, dat de vader van de apostel Petrus Jona heette (Mat.16:17, Joh.1:43, 21:15-17). In het Oude Testament komt een profeet Jona voor in het 2^e bijbelboek Koningen (14:25). Om hem van zijn eventuele naamgenoten te onderscheiden staat er bij, dat hij de zoon was Amittai, en dat hij woonde in de plaats Gat-Hefer.

Omdat de profeet uit het bijbelboek Jona ook een zoon van Amittai wordt genoemd, weten we, dat het hier over dezelfde persoon gaat. Dit kunnen we heel zeker weten, omdat de naam Jona in de Bijbel niet vaak voorkomt, en er in Gods Woord maar één persoon Amittai wordt genoemd.

De profeet Jona kwam dus uit de plaats Gat-Hefer (2Kon.14:25). Deze plaats lag in het gebied van de stam Zebulon ongeveer een halve kilometer ten noordoosten van Nazaret in Galilea (Joz.19:13).¹

Jona trad op in het Tienstammenrijk Israël. Hij voorspelde, dat de gebieden die de koning van Aram in het noorden had veroverd, weer heroverd zouden worden. De herovering van die gebieden begon in de tijd van koning Joas (799 – 783), en ging tijdens de regering van zijn zoon Jerobeam II (783 – 748) volledig in vervulling.² Door zijn succesvolle strijd tegen de Aramese koning kreeg Jerobeam II alle veroverde gebieden weer terug (2Kon.10:31-33, 13:3-5,23-25, 14:25-28, Am.6:13). De profetie over de herovering moet dus voor of tijdens het begin van de regering van koning Joas zijn uitgesproken.

De vader van Joas was koning Joahaz (814 – 799). Omdat hij niet naar de geboden van God wilde leven, strafte Hij hem. De Aramese koning Hazaël (842 – 796) en zijn zoon Benhadad III versloegen zijn leger, en namen hem steeds meer grondgebied af (2Kon.13:1-3,7). In zijn grote nood bad hij tot God, en hij smeekte Hem om verlossing. De Here verhoorde zijn gebed (2Kon.13:4,5). Hij beloofde verlossing via zijn profeet Jona, en Hij gaf een verlosser: Jerobeam II (2Kon.14:23,25).³ Het indringende gebed van koning Joahaz moet voor zijn ster-

¹ De Farizeeën beweerden, dat er geen enkele profeet uit Galilea afkomstig was (Joh.7:52). Deze bewering was dus niet juist.

² De herovering van de gebieden van Israël kwam mede tot stand, doordat de krachtdadige Aramese koning Hazaël (842 – 796) was gestorven (2Kon.13:24), en Jerobeam II (783 – 748) zijn vader Joas (799 – 783) bij zijn regering steeds meer ondersteunde. Het had eveneens te maken met de verzwakking van Aram door de Assyriërs. In 796 voor Christus was Aram door koning Adadnirari III (810 – 783) verslagen. Na die tijd hield de Assyrische dreiging op. Dit duurde, totdat Tiglatpileser III (745 – 727) koning werd.

³ Hoogstwaarschijnlijk is kort na dat gebed Jerobeam II geboren.

ven in 799 zijn geweest. Het lijkt er sterk op, dat de profetie van Jona kort daarna kwam als antwoord op het gebed van koning Joahaz (814 – 799).

De bekering van de mensen in Ninevé en de Assyrische koning moet oprecht zijn geweest, want God nam het serieus, en Hij strafte ze niet (Jona 3:10). Omdat Assyrische koningen normaal gesproken erg oorlogszuchtig en wreed waren, moet deze bekering niet ongemerkt voorbij zijn gegaan. Tot en met de Assyrische koning Adadnirari III (810 – 783) voerde het Assyrische rijk agressieve oorlogen tegen andere landen en volken. Adadnirari III voerde oorlog met de Hetieten, de Feniciërs, de Filistijnen, de Israëlieten en de Edomieten. In 796 voor Christus versloeg hij nog de Aramese koning Benhadad III (796 – 773). Daarna hielden de Assyrische aanvallen plotseling op. Tijdens de regering van de Assyrische koningen Salmanassar IV (783 – 773), Assurdan III (773 – 755), en Assurnirari V (755 – 745) is van de agressieve en wrede oorlogsvoering weinig tot niets te merken. Aan deze rustpauze kwam een einde toen de wrede Tiglatpileser III (745 – 727) via een staatsgreep aan de macht kwam. De profetie over Ninevé moet dus na 796, en ruimschoots voor 745 door Jona bekend zijn gemaakt. Dat is later dan de profetie over de herovering van het gebied van Israël.

Om het tijdstip van Jona's profetie over de stad Ninevé nauwkeuriger te bepalen, moeten we weten, welke Assyrische koning zo goed naar zijn waarschuwingen heeft geluisterd. Tijdens de regering van de Assyrische koning Adadnirari III stopten de agressieve Assyrische aanvallen plotseling na 796. In een Assyrische inscriptie uit die tijd staat, dat de god Nebo een barmhartige en vergevingsgezinde god is, en dat elke latere vorst op geen enkele andere god moet vertrouwen.⁴ Adadnirari III is dus hoogstwaarschijnlijk de Assyrische koning die we zoeken. Het lijkt er sterk op, dat hij zich bekeerde, en stopte met geweld en onderdrukking. De 3 daarop volgende Assyrische koningen volgden daarin zijn voorbeeld. Op grond hiervan kunnen we concluderen, dat Jona kort na 796 tijdens de regering van koning Adadnirari III moet hebben geprofeteerd, en in elk geval ruimschoots voor zijn dood in 783.⁵

Kortom, Jona moet voor of in 799 voor Christus de herovering van de Israëlitische gebieden hebben voorspeld, en kort na 796 de mensen in de stad Ninevé hebben gewaarschuwd. Hij profeteerde dus hoogstwaarschijnlijk tijdens de regering van koning Joahaz (814 – 799) en in elk geval gedurende de tijd dat koning Joas (799 – 783) aan de macht was.

In de periode dat Jona optrad, was hij niet de enige profeet. Tijdens de regering van de koningen Joahaz en Joas van Israël profeteerde ook de oude Elisa (2Kon.13:14).

In het bijbelboek Jona staan relatief veel verhalen, en weinig profetieën. Daarin onderscheidt het zich van andere de bijbelboeken van de kleine profeten. Dat men het toch bij de kleine profeten heeft geplaatst, geeft aan, dat men er al vroeg van overtuigd was, dat de inhoud van dit boek van de profeet Jona afkomstig is. Of hij het boek Jona zoals wij dit nu kennen, heeft geschreven, is niet zeker (Zie Jona 1:15^b,16.). Misschien heeft iemand anders onder leiding van de Heilige Geest voor de eindredactie gezorgd.⁶

⁴ Zie Aalders G.Ch., Commentaar op het Oude Testament: Obadja en Jona, Kampen, 1958, pag. 106.

⁵ Kort na 796 is het meest waarschijnlijk, omdat voor die tijd bijna jaarlijks de agressieve oorlogscampagnes plaatsvonden.

⁶ Volgens sommigen is het bijbelboek Jona na de verwoesting van Ninevé in 612 voor Christus geschreven. Dat is bijna 2 eeuwen later, dan de tijd waarin Jona leefde. Men baseert dit slechts op een gedeelte uit Jona (3:3): *Ninevé was een geweldig grote stad, van 3 dagreizen.*

Doorslaggevend is dit argument niet. Omdat de schrijver in de verleden tijd schreef, kan diezelfde verleden tijd ook in die zin terecht zijn gekomen. Bovendien kende niet iedere Israëliet precies de grootte van die stad, die ver weg lag. Op een dergelijke manier schreef de apostel Johannes zelfs over Betanië, terwijl die plaats in het heilige land lag (Joh.11:18, vgl. Joh.18:1, 19:41).

3. De betrouwbaarheid van het boek.

Over de betrouwbaarheid van dit bijbelboek is veel gediscussieerd en gedebatteerd. Veel mensen twijfelen aan de betrouwbaarheid van het boek, omdat ze niet in de wonderen van God geloven. Er is echter geen enkele reden, waarom we het ene wonder wel moeten aanvaarden, en het andere niet. De Here Jezus aanvaardde echter wel de historische betrouwbaarheid van dit bijbelboek. Hij was er van overtuigd, dat Jona 3 dagen en 3 nachten in de buik van de vis was, en daarna nog leefde, zodat hij naar Ninevé kon gaan (Mat.12:39-41).

Van het bijbelboek Jona bestaan meerdere versies: De versie van de Septuagint (LXX) in het Grieks en die van de Masoretische overlevering in het Hebreeuws. De Hebreeuwse versie is overgeleverd door de Joden, en vormt inhoudelijk de belangrijkste bron van de Nederlandse bijbelvertalingen, zoals die door veel Christenen worden gebruikt.

Die Griekse versie van het Oude Testament is gemaakt, omdat heel veel Joden in Egypte het Hebreeuws niet meer konden verstaan. Hoogstwaarschijnlijk is die vertaling tot stand gekomen tijdens de regering van de Egyptische koning Ptolemeüs II Filadelfus (285 – 246).⁷

Naast de bovengenoemde versies van het bijbelboek Jona kennen we ook nog de gedeeltelijke overlevering via de Dode Zeerollen. Deze rollen zijn tussen 200 v.Chr. en 100 n.Chr. ontstaan.⁸ Ze bevestigen over het algemeen het boek Jona, zoals het door de Masoretische (= tot dan toe gebruikte Hebreeuwse) tekst is overgeleverd. Verder zijn er slechts kleine verschillen met de tekst die wij kennen, maar die zijn te verwaarlozen.⁹

Het vroege bestaan van het bijbelboek Jona wordt ook bevestigd door Jezus Sirach. In zijn lofzang op de vadersomt hij alle grote figuren van Israël op (Sir.44-49). Ook de 12 profeten worden daarbij genoemd (Sir.49:10). Jona is één van die 12.

Jezus gaf duidelijk aan, dat Hij de Joodse versie van het hele Oude Testament als betrouwbaar erkent (Luk.11:49-51). Hij noemde de schriftgeleerden de moordenaars van de profeten: al vanaf Abel tot en met Zacharia. De laatste vermoorde profeet uit het laatste bijbelboek bij de Joden is Zacharia (2Kron.24:20-22).¹⁰ Jezus gaat uit van de volgorde zoals die bij Joden gebruikt wordt. Daarmee erkent Jezus dus het bijbelboek Jona.

Kortom, het bijbelboek Jona is ons betrouwbaar overgeleverd.

4. Verklaringsmethode.

Het bijbelboek Jona wordt soms op een allegorische of symbolische wijze uitgelegd. Dit gebeurt, omdat het een profetisch boek is. Het gaat over de toekomst. Profetie zou abstract en

⁷ Flavius J., Joodse Oudheden, deel 12, hoofdstuk 2.

De vertaling van de Septuagint is gebaseerd op oudere Hebreeuwse bronnen dan die wij bezitten, maar de kwaliteit van de vertaling is erg wisselend. Ook bevat de Septuagint de apocriefe boeken, die de Protestantse kerken niet erkennen. Voor de verwijzingen in het Nieuwe Testament naar het Oude Testament is grotendeels gebruik gemaakt van de Septuagint, omdat die bij veel Joden het meest bekend was. Daarom is het opvallend, dat de Here Jezus uitging van de Joodse volgorde van de Hebreeuwse bijbelboeken.

⁸ De oudste Hebreeuwse teksten die we voor de vondst van de Dode Zeerollen kort na de Tweede Wereldoorlog bezaten, waren rond 1000 na Christus (over)geschreven.

⁹ Jona is in de Dode Zeerollen bekend uit 5 handschriften: 4QXII^a, 4QXII^f, 4QXII^g, MurXII, en 8Hev.XII (Het laatste handschrift is geschreven in het Grieks.).

Zie hiervoor Abegg M. Jr., The Dead Sea scrolls Bible, San Francisco, 1999, pag. 443.

¹⁰ De Joden delen het Oude Testament anders in dan Christenen. De bijbelboeken hebben een andere volgorde. Eerst komt het gedeelte van de wet, daarna de profeten, en als laatste de geschriften. Het bijbelboek 2Kronieken is bij hen het laatste bijbelboek. De laatste profeet die daarin vermoord wordt, is Zacharia.

vaag zijn. Het zijn geen concrete zaken of gebeurtenissen. Geschiedschrijving en profetie zou je van elkaar moeten scheiden.

Deze scheiding is echter on-bijbels. Ten eerste vertellen profeten niet alleen iets over de toekomst. Ze geven vooral rechtstreeks de boodschap door, die ze van God krijgen (2Pet.1:21). Ze krijgen deze boodschappen om de kinderen van de Here heel concreet op te bouwen, te vermanen en te bemoedigen.

Mensen kunnen op verschillende manieren een profetie van God krijgen:

- door een (innerlijke) stem (Gen.15:1,4,5,7,9,13, 22:11-18, Ex.3, 1Sam.3),
- door dromen tijdens de slaap (Gen.15:12-21, 20:3,6,7, 26:24, 37:5-7,9, 31:3,11-13, 40, 41:1-36, Num.12:6, 1Kon.3:5-15, Dan.7),
- door visioenen tijdens het volle bewustzijn (Jes.6, Ezech.1:1-3:15, Dan.8),
- door een rechtstreekse verschijning (Gen.17:1-22, 18, Ex.33:11, Deut.34:10, Richt.2:1-5, 6:11-22, 13:3-23, Dan.9:20,21).

Ten tweede is profetie niet vaag. We zullen verderop ook zien, hoe concreet bijvoorbeeld de voorspellingen van de profeet Jona in vervulling zijn gegaan. Ook komen er in de Bijbel heel wat profeten voor, die geschiedschrijvers waren. Mozes was een profeet (Deut.34:10-12), en toch heeft hij in opdracht van God concrete geschiedenis van zijn volk op schrift gesteld (Ex.17:14, 24:4, enz.). Van de profeet Samuel, Natan, de Sioniet Ahia, koning Salomo (972 – 932), de ziener Jedo, de profeet Jesaja en vele anderen kan hetzelfde gezegd worden (1Kron.29:29, 2Kron.9:29, 12:15, 13:22, 26:22, 32:32, 33:19, Hand.3:24). Hieruit blijkt wel, dat er duidelijk verband bestaat tussen profetie en geschiedschrijving. Bij deze profeten werd de ordening van hun geschiedschrijving bepaald door de thema's van de profetie. Het was profetische geschiedschrijving.¹¹ Zo zet bijvoorbeeld de Openbaring als een profetisch boek de toekomstige tijd in het juiste kader.

Evenals bij het spreken van alle dag, zouden we in eerste instantie alles concreet en letterlijk opvatten. Als men bijvoorbeeld tegen zijn buurman zegt, dat zijn autolichten nog aan staan, dan gaat die buurman niet direct denken, dat het symbolisch bedoeld is. Als iemand zegt, dat opa 100 jaar oud is, dan zoeken we daar niets symbolisch achter.

Dit gebeurt wel met spreekwoorden, gezegden en allerlei vormen van beeldspraak. Men kan bijvoorbeeld *het paard achter de wagen spannen*, en *eieren voor z'n geld kiezen*. In het eerste geval is het voor iedereen duidelijk, dat de zaak onhandig wordt aangepakt. Niemand gelooft, dat er een paard achter de wagen wordt gespannen. Als iemand eieren voor zijn geld kiest, dan denkt men niet aan eieren kopen.

Men neemt dus in eerste instantie de dingen letterlijk, en denkt pas in symbolen, als daar een aanleiding voor is. Eén voorbeeld hebben we al genoemd: Als een taal een bepaalde manier van zeggen altijd symbolisch uitlegt, zoals onder andere bij spreekwoorden het geval is.

Verder kan men iets symbolisch nemen, als het blijkt uit het verband waarin het staat, of als de schrijver zelf zegt, dat men het symbolisch moet nemen. Het kan moeilijk zijn, als een boek daarbij verwacht, dat men over een bepaalde voorkennis beschikt. Een boek waarin veel wiskundige gegevens verwerkt zijn, zal niet voor iedereen direct duidelijk zijn.

Het boek Jona vormt op deze boeken geen uitzondering. Er wordt kennis van oudere bijbelboeken van het Oude Testament verondersteld. Deze kennis is nodig om te weten, hoe men bepaalde dingen moet uitleggen. Bij het boek Jona moeten we dus rekening houden met alle punten die we net onder de loep genomen hebben.

¹¹ Dronkert K., Gids voor het Oude Testament, Kampen, 1964, pag. 167 v.v.

Het is alleen heel lang geleden, dat het boek geschreven is. Er worden dus symbolen gebruikt die toen voor iedereen duidelijk waren, maar die voor ons geen betekenis meer hebben. Als we die tijd niet kennen, zijn veel van dat soort zaken op het eerste gezicht niet duidelijk. Wanneer wij in een boek *eieren voor je geld kiezen* gebruiken, kan het best zijn, dat iemand daar 300 jaren later niets meer van begrijpt. Een Rus zal dit spreekwoord waarschijnlijk ook niet begrijpen. Daarom zullen wij dus studie moeten maken van de tijd waarin dit boek geschreven is.

Elke tijd kent dus zijn eigen symbolen, en elke cultuur heeft haar eigen tekens. Daarnaast zijn er symbolen die minder aan tijd en plaats gebonden zijn.¹² We zullen dus rekening moeten houden met bepaalde kenmerken van de taal en cultuur waarin het boek Jona is ontstaan. De schrijver van dit bijbelboek is afkomstig van de Joodse traditie. Een cultuur die samenhangt met het oude Hebreeuws.

De Joodse cultuur verschilt nogal van de Griekse en onze huidige cultuur. De Griekse cultuur is rijk aan mythen en sagen, waar slechts een kleine kern van waarheid in zit. Abstracte filosofie en wetenschap verschaften een moraal, niet de godsdienst. Het concrete stond op een lager plan. Het Hebreeuws beschrijft veel realistischer.¹³ Tussen concrete wetenschap, geschiedschrijving en godsdienst bestond geen strikte scheiding.

Om dat na te gaan, kan men in het Oude Testament volop terecht. Het is aanschouwelijk en concreet. Het behandelt op zeer menselijke wijze de geschiedenis van het dagelijks leven. Onderricht in wijsheid, was concreet. Geen vage formules. We vinden hierin dus veel overeenkomst met het Nederlands.

Toch zijn er ook verschillen tussen onze gedachtewereld en die van de Joden uit de Oudheid. Bij de Joden ging men uit van de concrete waarneming en eigen beleving daarvan. Wij gaan er veel meer van uit hoe het in werkelijkheid is. Als er bijvoorbeeld rookwolken opstijgen, waardoor men de zon niet meer kan zien, dan zei iemand uit de Joodse cultuur, dat de zon verduisterd werd. Wij zouden zeggen, dat we de zon niet meer kunnen zien. Volgens die Joodse cultuur zou de zon helemaal geen licht meer geven, terwijl dat absoluut niet het geval hoeft te zijn. Het is slechts een accentverschil, waarbij geen duidelijke scheidslijn te trekken is. We moeten er wel aan denken, want het kan aanleiding geven tot grote misverstanden.

De invloed van de cultuur uit het oude Midden-Oosten is het grootst. Invloeden van de Assyrische lijsten met realistische tijdrekeningen en van de eveneens concrete jaartabellen uit Egypte zijn onder andere in het bijbelboek Genesis terug te vinden. Het abstracte denken van

¹² Zo wordt bijvoorbeeld in het bijbelboek Haggai gezegd, dat God de hemel en aarde zou laten beven (Hag.2:7,23^a). Zoals personen van iets moois of iets verschrikkelijks sterk onder de indruk kunnen raken, en daardoor kunnen beven, zo zouden ook de hemel en de aarde beven. Beven, omdat veel koninkrijken door onderlinge strijd ten onder zouden gaan. De hemel en aarde doen beven is in dit geval als een personificatie gebruikt. Een personificatie is een vorm van beeldspraak waarbij dieren, planten of levenloze dingen menselijke eigenschappen krijgen toegeschreven, of op een menselijke manier reageren. Dit komen we ook in andere gedeelten van de Bijbel tegen (vgl. Richt.5:4,5, 2Sam.22:8, Ps.68:8,9, 76:9, Jes.13:13, Ezech.38:20, Joël 2:10, 3:16). Zulke uitdrukkingen komen eveneens in het Nederlands voor. Dit betekent niet, dat er een echte hemelbeving of aardbeving zou komen, maar dat de (hele) schepping als het ware mee zou leven met de emoties en ervaringen van de mensen. De aarde was verontrust door het geweld van de talrijke legers. Het vuur waarmee soldaten en veroveraars vaak steden, akkers en boomgaarden in brand staken, liet de lucht in het hemelgewelf van de hitte trillen (van angst). Zo zagen en ervoeren de mensen dit. Doordat de profetieën van Haggai zijn vervuld, kunnen we dit ook nog controleren. Van een echte concrete hemelbeving lezen we in de Bijbel niets. Ook heeft in die tijd niet de hele aarde gebeefd. Dit leert ons, hoe we een dergelijke uitdrukking bij nog onvervulde profetieën moeten uitleggen.

Het blijft echter concreet, en is nooit abstract of allegorisch. Bij gelijkenissen staat het zelfs altijd uitdrukkelijk aangegeven, dat het om een gelijkenis gaat!

¹³ Dronkert K., Gids voor het Oude Testament, Kampen, 1964, pag. 181 v.v.

de Griekse cultuur bestond in het oude Midden-Oosten niet. In Egypte rekende men alleen met 3 koeien, maar niet met 3 als abstract getal. De vaardigheden die men leerde, waren direct met een praktisch beroep uit de maatschappij van die tijd verbonden. Een op zichzelf staande tak van wetenschap die boven de praktijk verheven zou zijn, kende men niet. De Griekse wijsgeer Plato scheidde de wetenschap als iets verhevens af van de gewone praktijk (= het handelen), die voor het mindere volk bestemd zou zijn. Dit denkpatroon is on-bijbels.

Kort samengevat gaan we dus de volgende lijn aanhouden. We nemen in eerste instantie alles letterlijk.

Slechts in bepaalde gevallen wijken we daarvan af:

1. Als het erbij staat, dat we iets geestelijk op moeten vatten.
2. Als taalmiddelen in een andere richting wijzen. Dit kan bij bepaalde uitdrukkingen, of verbindingswoorden.
3. Als de aangehaalde motieven uit de rest van de Bijbel daar aanleiding toe geven.¹⁴ Kennis van de Bijbel is daarvoor nodig.
4. Als het verband waarin het staat, aanleiding geeft om het symbolisch op te vatten.

We proberen dus in eerste instantie het boek te lezen, zoals het op de eerste lezers overkwam. Vanuit het referentiekader van de eerste lezer kunnen we dan de lijnen doortrekken naar vandaag.

5. De vorm en structuur van het boek.

De bijbelboeken Hosea tot en met Maleachi worden de kleine profeten genoemd. Deze bijbelboeken omspannen de periode vanaf de 8e tot en met de 5e eeuw voor Christus. Ze worden klein genoemd, omdat ieder bijbelboek van de 12 kleine profeten een relatief geringe omvang heeft, als men dat vergelijkt met grote profeten zoals Jesaja en Jeremia. Vanwege de geringe omvang schreven de Joden deze bijbelboeken op één rol. Ze noemden ze *de 12*, of *de 12 profeten*, en telden ze als één boek.¹⁵

De volgorde van de 12 bijbelboeken in onze Bijbel is overgenomen uit het Hebreeuwse Oude Testament.¹⁶ Deze volgorde is niet bepaald door historische overwegingen. Alleen de laatste 3 profeten na de ballingschap staan in tijdsvolgorde. In de Joodse cultuur van die tijd gebruikte men ook meer de thematische volgorde. Toch is er geen duidelijke thematische ordening aanwezig.

Bij de volgorde van deze 12 bijbelboeken spelen andere overwegingen een rol. Het lijkt erop, dat in eerste instantie de eerste 10 profetische boeken afwisselend zijn geordend, en dat daaraan later de laatste 2 bijbelboeken zijn toegevoegd.

¹⁴ Een motief is de kleinste eenheid in tijd en ruimte binnen een verhaal. Een goed voorbeeld van een motief is de profetie van Immanuël (Jes.7:10-16). De profeet Jesaja zei tegen de slechte koning Achaz (732 – 727), dat een jonge vrouw uit zijn omgeving op dat moment een zoon kreeg. Zij zou die zoon de naam Immanuël (= God is met ons) geven. Voordat Immanuël goed en kwaad van elkaar kon onderscheiden, zou Achaz al bevrijd zijn van zijn belagers: koning Resin (754 – 732) van Aram en koning Pekach (734 – 732) van Israël. De bevolking van hun landen zou zijn weggevoerd. Dat kan niet rechtstreeks op de Here Jezus slaan, want voordat Jezus Christus geboren werd, waren Resin en Pekach al lang uit Achaz' rijk vertrokken, en was koning Achaz al eeuwen geleden gestorven.

In Matteüs 1:23 lezen we, dat deze geschiedenis nog eens zou gebeuren. Zoals God ten tijde van de duistere periode van de zeer slechte koning Achaz zich over zijn volk had onfermd, zo zou Hij opnieuw zijn licht laten stralen in de donkere tijd. Een nieuwe Immanuël werd geboren: Jezus Christus, God is met ons.

¹⁵ Zie bijvoorbeeld Sirach 49:10. Ook bij de Dode Zeerollen stonden de 12 kleine profeten op één rol. Abegg M. Jr., *The Dead Sea scrolls Bible*, San Francisco, 1999, pag. 417.

¹⁶ Deze volgorde is al heel oud. In de Dode Zeerollen werd ook deze volgorde aangehouden.

Hoogstwaarschijnlijk heeft men bij de eerste 5 bijbelboeken de Judese en Israëlitische profeten met elkaar willen afwisselen.¹⁷ De laatste 5 profeten (van de eerste 10) werkten allemaal in Juda. Bij eerste 10 boeken is bij de oneven nummers Assyrië de wereldmacht. Bij de even nummers begint het met de nieuwste wereldmacht Perzië, en loopt het terug tot het oudste wereldrijk Assyrië, waarna het weer oploopt tot het Perzische rijk. Na de ordening van deze 10 bijbelboeken zijn de laatste 2 eraan toegevoegd.

Nr.	Profeet	Werkterrein	Wereldmacht	Thema
1	Hosea	Israël	Assyrië	De hoer Israël
2	Joël	Juda	Perzië	De sprinkhanenplaag
3	Amos	Israël	Assyrië	Tegen onrecht en liefdeloosheid
4	Obadja	Juda	Babel	Vonnis over Edom
5	Jona	Israël	Assyrië	Gods liefde voor heidenen met spijt
6	Micha	Juda	Assyrië	Tegen de zonde
7	Nahum	Juda	Assyrië	Vonnis over Ninevé
8	Habakuk	Juda	Babel	Vonnis over de Chaldeeën
9	Zefanja	Juda	Assyrië	De dag van berechting en beloning
10	Haggai	Juda	Perzië	Opwekking tot herbouw van de tempel
11	Zacharia	Juda	Perzië	Reiniging van de zonde
12	Maleachi	Juda	Perzië	De dag van berechting en beloning

Hoe is de vorm of de indeling van het bijbelboek Jona? Is het thematisch? Behandelt het bepaalde onderwerpen, of is het chronologisch, zodat alle hoofdstukken als in een tijdbalk na elkaar in vervulling gaan?

In het bijbelboek Jona staan meer verhalen, dan profetieën. Daarin onderscheidt het zich van andere de bijbelboeken van de kleine profeten. Toch hoeft dat niet zo vreemd te zijn. Ook het bijbelboek van de profeet Daniël bevat veel verhalen. De verhalen in het bijbelboek Jona zijn hoofdzakelijk chronologisch (= in volgorde van tijd) geordend.

God beval Jona om de grote stad Ninevé in Assyrië te waarschuwen voor hun komende berechting door de Here om hun grove zonden. Jona wilde deze vijandige stad niet waarschuwen, en probeerde weg te vluchten, maar dat mislukte.

Jona werd door een grote vis opgeslokt. Hij smeekte God om hem te verlossen. Na 3 dagen en 3 nachten bracht de vis hem naar het strand.

Daarna ging Jona gehoorzaam naar Ninevé om de stad te waarschuwen. Omdat de inwoners van de stad zich bekeerden, berechtte de Here de stad niet.

Daardoor werd Jona heel boos. Door middel van een wonderboom leerde de Here aan Jona en de lezers van dit bijbelboek een heel belangrijke les.

De indeling van het bijbelboek Jona is als volgt:

1. Jona's mislukte vlucht. (hoofdstuk 1:1-16)
2. Jona in de grote vis. (hoofdstuk 1:17-2:10)
3. Ninevé gewaarschuwd. (hoofdstuk 3)
4. Jona terecht gewezen. (hoofdstuk 4)

¹⁷ Amos was van Judese afkomst, maar hij werkte in het Tienstammenrijk Israël.

3. HET BIJBELBOEK JONA.

1. Jona's mislukte vlucht.

Hoofdstuk 1:1-16

- 1 Het woord van Jahweh werd gericht tot Jona een zoon van Amittai door te zeggen:
- 2 “Sta op! Ga naar de grote stad Ninevé, en roep tegen haar, want haar slechtheid is voor mij opgestegen!”
- 3 Jona stond echter op om voor de aanwezigheid van Jahweh weg te vluchten naar Tarsis. Hij ging naar Jafo. Hij vond een schip, dat naar Tarsis zou gaan. Hij betaalde de prijs voor de tocht, en hij ging in het schip naar beneden om met hen mee naar Tarsis te gaan; weg voor de aanwezigheid van Jahweh.
- 4 Jahweh echter, heeft op de zee een sterke wind laten opsteken. Er ontstond op de zee een zware storm, zodat het schip heeft gedreigd te breken.
- 5 De zeemannen waren bang. Zij riepen om hulp, ieder naar zijn goden. Zij wierpen de lading die in het schip was, in de zee om het daardoor lichter te maken. Jona echter, was naar de zijden van het schip afgedaald. Hij lag neer, en hij was in een diepe slaap gevallen.
- 6 De kapitein kwam bij hem. Hij zei tegen hem: “Wat heb jij, slaapkop! Sta op, roep naar jouw God! Misschien zal die God aan ons denken, zodat wij niet zullen vergaan.”
- 7 Zij zeiden tegen elkaar: “Komt, laten wij het lot werpen, zodat wij zullen weten door wie dit onheil ons overkomt.” Zij wierpen het lot. Het lot viel op Jona.
- 8 Zij zeiden tegen hem: “Vertel toch aan ons, door wie dit onheil ons overkomt! Wat is je werk, en waar kom je vandaan? Wat is je land, en van welk volk ben je?”
- 9 Hij zei tegen hen: “Ik ben een Hebreër, en ik heb ontzag voor Jahweh, de God van de hemel, die de zee en het droge land gemaakt heeft.”
- 10 De mannen waren heel bang. Zij zeiden tegen hem: “Wat heb je toch gedaan?” De mannen wisten al, dat hij wegvluchtte voor de aanwezigheid van Jahweh, want dat had hij aan hen verteld.
- 11 Zij zeiden tegen hem: “Wat moeten wij met jou doen, zodat de zee stil zal worden tegenover ons, want de zee gaat steeds meer tekeer.”
- 12 Hij zei tegen hen: “Pakt mij op, en gooit mij in de zee, zodat de zee stil zal worden tegenover jullie, want ik weet, dat door mij deze zware storm tegen jullie is opgestoken.”
- 13 De mannen roeiden om het schip te laten terugkeren naar het droge land, maar zij konden het niet, want de zee ging steeds meer tegen hen tekeer.
- 14 Zij riepen naar Jahweh, en zij zeiden: “Ach Jahweh, wij moeten toch niet vergaan om het leven van deze man. Houd ons niet verantwoordelijk voor onschuldig bloed, want U, Jahweh, hebt gedaan, zoals U hebt gewenst.”
- 15 Zij pakten Jona op, en zij gooiden hem in de zee. De zee hield op met woeden.
- 16 De mannen waren heel bang voor Jahweh. Zij offerden voor Jahweh een slachtoffer, en zij legden geloften af.

1 Het woord van Jahweh¹⁸ werd (of was) (gericht) aan (of naar) (= tot) Jona een zoon van Amittai (= Mijn waarheid) door te zeggen:

Met *Jahweh* wordt God de Vader bedoeld (Zach.14:7, vgl. Mat.24:36, Mark.13:32, Ps.110:1). Geen mens kan Hem (volledig) zien, want dan zou hij of zij sterven (Ex.33:18-23). De heerlijkheid van Jahweh is daarvoor veel te groot.¹⁹

De naam van de profeet Jona betekent: Duif. De duif was in die tijd het symbool van iemand die werd bemind (Hoogl.2:14, 6:9, vgl. Mat.3:16,17, Mark.1:10,11).

De naam Jona komen we in de Bijbel niet zo vaak tegen. In het Oude Testament kunnen we in het 2^e bijbelboek Koningen (14:25) lezen over een profeet Jona. Om hem van zijn eventuele naamgenoten te onderscheiden staat er bij, dat hij de zoon was Amittai, en dat hij woonde in de plaats Gat-Hefer.

Omdat de profeet uit het bijbelboek Jona ook een zoon van Amittai wordt genoemd, weten we, dat het hier over dezelfde persoon gaat. Dit kunnen we heel zeker weten, omdat de naam Jona in de Bijbel niet vaak voorkomt, en er in Gods Woord maar één persoon Amittai wordt genoemd.

De profeet Jona kwam dus uit de plaats Gat-Hefer (2Kon.14:25). Deze plaats lag in het gebied van de stam Zebulon ongeveer een halve kilometer ten noordoosten van Nazaret in Galilea (Joz.19:13).²⁰

Jona trad op in het Tienstammenrijk Israël. Hij voorspelde, dat de gebieden die de koning van Aram in het noorden had veroverd, weer heroverd zouden worden. De herovering van die gebieden begon in de tijd van koning Joas (799 – 783), en ging tijdens de regering van zijn zoon Jerobeam II (783 – 748) volledig in vervulling (2Kon.10:31-33, 13:3-5,23-25, 14:25-28, Am.6:13).²¹

Jona profeteerde tijdens de regering van de koningen Joahaz (814 – 799) en Joas (799 – 783) van het Tienstammenrijk Israël.²²

2 “Sta op! Ga naar de grote stad Ninevé, en roep tegen (of naar) haar, want (of (om)dat) hun (= haar) slechtheid is voor mij[n gezicht] opgestegen!”

Ninevé was een grote stad van het Assyrische rijk in het Tweestromenland. Het was jarenlang eveneens de hoofdstad van dat machtige rijk. Het lag aan de oostkant van de Tigrisrivier in de

¹⁸ Jahweh betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God Zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

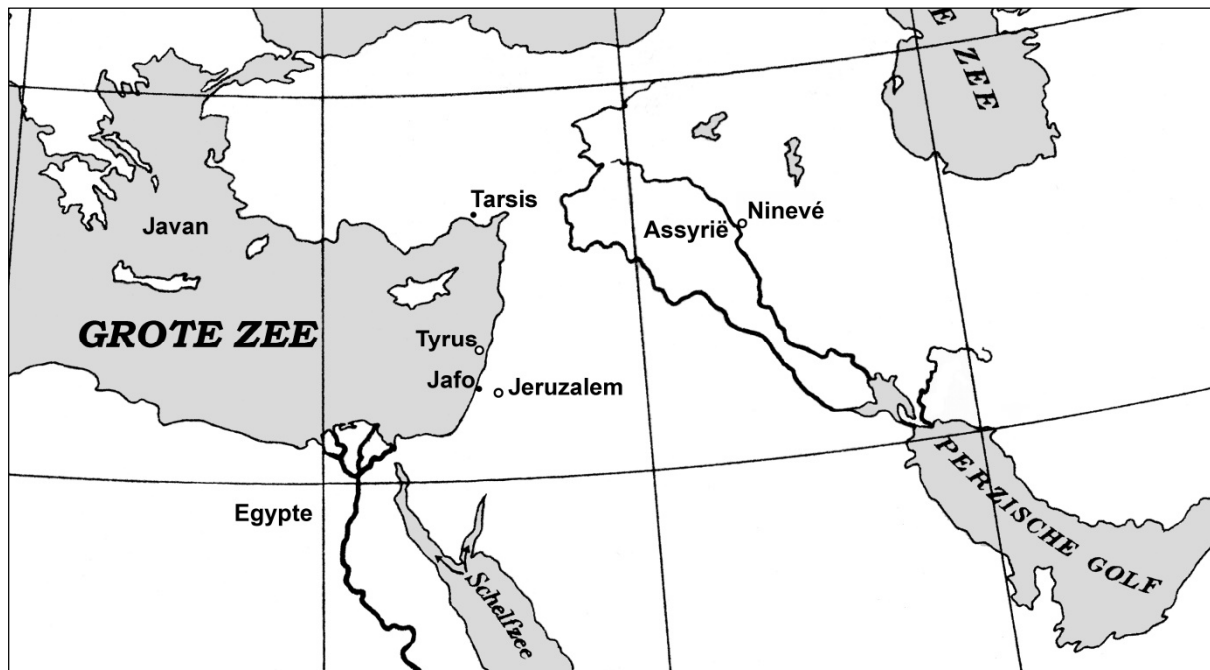
¹⁹ De Here Jezus wordt echter nergens in de Bijbel met Jahweh aangeduid. Hij kan wél door mensen worden gezien. Voor zijn komst als een sterfelijk mens op deze wereld, vertoonde de Zoon van God zich aan sommige mensen als dé Knecht van de Here ofwel dé Knecht van Jahweh. Bij de beschrijvingen van zijn verschijningen in het Oude Testament blijkt dat uit het tekstverband (Gen.16:10-13, 22:11,12, 31:11-13, Ex.3:2, Num.22:22-35, Joz.5:13-15, Richt.6:11-23, 13:3-22, Zach.1:8-12).

²⁰ De Farizeeën beweerden, dat er geen enkele profeet uit Galilea afkomstig was (Joh.7:52). Deze bewering was dus niet juist.

²¹ Deze herovering van gebieden werd mogelijk toen de krachtdadige Aramese koning Hazaël (842 – 796) was gestorven (2Kon.13:24), en Jerobeam II (783 – 748) zijn vader Joas (799 – 783) bij zijn regering steeds meer ondersteunde. Het had niet zoveel te maken met de verzwakking van Aram door de Assyriërs. Hoewel Aram in 796 voor Christus nog door koning Adadnirari III (810 – 783) was verslagen, hield de Assyrische dreiging na die tijd op. Dit duurde, totdat Tiglatpileser III (745 – 727) koning werd.

²² Zie voor meer informatie het gedeelte over de schrijver van het boek Jona.

buurt van de huidige stad Mosoel. Koning Nimrod, een kleinzoon van Cham, heeft die stad oorspronkelijk gesticht (Gen.10:6-11).

3 Jona stond (echter) op om [(van)uit] voor het gezicht (= voor de aanwezigheid) van Jahweh (weg) te vluchten naar (of in de richting van) Tarsis. Hij ging [omlaag] (of daalde af) (naar) Jafo (= Joppe). Hij vond een schip, komende (naar) Tarsis (= dat naar Tarsis zou gaan). Hij gaf haar beloning (of haar (vracht)prijs/loon) (= Hij betaalde de prijs) (voor de tocht), (en) hij daalde erin af (of hij ging erin omlaag) (= hij ging in het schip naar beneden) om met hen te komen (= mee te gaan) naar (of in de richting van) Tarsis; (van)uit (= weg) voor het gezicht (= voor de aanwezigheid) van Jahweh.

Het Assyrische rijk was een grote vijand van het volk Israël. Nog niet zo lang geleden had hun koning Adadnirari III (810 – 783) tegen de Israëlieten gestreden. Daarom was de profeet Jona helemaal niet blij met deze opdracht. Hij was bang, dat de inwoners van Ninevé zich zouden bekeren, en dat dan Gods straf dan niet door zou gaan, want hij wist, dat de Here erg liefdevol is (Jona 4:2).²³

Tarsis is een zoon van Javan. Javan is de stamvader van de Ioniërs (Gen.10:2,4, 1Kron.1:7).²⁴ Het nageslacht van Tarsis bestond dus uit Grieken die vooral op de eilanden en in de kustgebieden woonden (vgl. Num.24:24, Ps.72:10, Jer.2:10 en Dan.11:30). Aanvankelijk trokken de nakomelingen van Tarsis naar Cilicië in het huidige Turkije waar ze de stad Tarsis stichtten. Volgens de geschiedschrijver Flavius Josefus is Tarsis dezelfde plaats als Tarsus.²⁵ Daar werd later de apostel Paulus geboren (Hand.21:39, 22:3).

Later zwierven ze uit over de Middellandse Zee, en trokken ze naar het zuiden van het huidige Spanje. Daar stichtten ze de stad Tartessos. Volgens de geschiedschrijver Herodotus lag de plaats Tartessos (gerekend vanaf de Middellandse Zee) voorbij de Zuilen van Hercules (= de

²³ Het gebeurde wel vaker, dat profeten helemaal niet blij waren met de opdracht die ze van de hemelse Vader kregen (Num.22:34-24:25 en 31:16, Jer.20:7-18, Ezech.4:9-15)

²⁴ Flavius J., Joodse Oudheden, deel 1, hoofdstuk 6:1.

²⁵ Flavius J., Joodse Oudheden, deel 1, hoofdstuk 6:1.

Straat van Gibraltar of ingang van de Middellandse Zee).²⁶ Als de Bijbel spreekt over de plaats Tarsis, dan kunnen daar 2 plaatsen mee worden bedoeld: Tarsus in Cilicië of Tartessos in Zuid-Spanje. Uit de context moet blijken over welke plaats het gaat.²⁷

Het is bij de profeet Jona het meest waarschijnlijk, dat hij in grote woede naar Tarsis in het zuiden van Spanje wilde varen. In plaats van naar het verre oosten (Ninevé) voer hij dan naar het uiterste westen (Tarsis). Daarbij nam hij bewust alle risico's van een gevaarlijke reis op zich, want deze zeereis ging gedeeltelijk niet langs de kust, zoals in die tijd de gewoonte was. Om veiligheidsredenen voer men in de Oudheid (zonder kompas) op zee langs de kusten. Men wilde het liefst altijd land zien. Alleen de Feniciërs waagde zich steeds meer op de open zee, waardoor ze zich een sterkere concurrentiepositie verwierven. Hoogstwaarschijnlijk voer Jona in dat geval op een Fenicisch schip.

²⁶ Herodotus, Historiën, deel 4, 152.

²⁷ Koning Salomo (972 – 932) bijvoorbeeld liet, hoogstwaarschijnlijk vanuit Elat (= Eilat), een handelsvloot naar Tarsis varen. Eens in de 3 jaren kwam die vloot in Israël terug, beladen met goud en zilver, ivoor, apen en pauwen (1Kon.10:22, 2Kron.9:21). Deze vloot had er natuurlijk geen 3 jaren voor nodig om heen en terug naar Tarsis in het huidige Turkije te varen. Hoogstwaarschijnlijk voeren ze via de Rode Zee om Afrika heen naar het zuiden van Spanje. Via de Middellandse Zee ging het wel sneller, maar zeeschepen voeren in die tijd vooral langs de kust. De enige haven aan de westkust van Israël was bij Jafo (= Joppe) (2Kron.2:16, Ezra 3:7), maar die was waarschijnlijk minder geschikt, want ook koning Josafat (873 – 849) wilde vanuit Esjon-Geber, dat vlak bij Elat ligt, naar Ofir en Tarsis varen (1Kon.22:49,50, 2Kron.20:35-37).

Dat men uit de context moet opmaken welke van de 2 plaatsen met Tarsis wordt bedoeld, geldt ook voor andere historische bronnen. Volgens een inscriptie van de Assyrische koning Esarhaddon (681 – 669) bijvoorbeeld, hadden alle koningen die midden op de zee wonen vanaf Cyprus (= Ladanana) en Griekenland (= Laman) tot en met Tarsis zich aan zijn voeten onderworpen. (Zie Borger R., *Die Inschriften Asarhaddons Königs von Assyrien*, Beiheft 9, Graz 1956, 86.) Deze Assyrische koning heeft over gebieden of zeeën in de buurt van Spanje en zelfs van Italië helemaal geen enkele macht uitgeoefend. Wel was hij machtig in de buurt van Tarsus in Cilicië. Dit bevestigt ook de bewering van Flavius Josefus, dat Tarsus dezelfde plaats is als Tarsis in het huidige Turkije.

Een andere mogelijkheid is, dat het schip waarmee Jona op reis ging, langs de kust naar Tarsis in Cilicië voer. Hoewel het schip in dat geval naar de andere plaats Tarsis ging, wil dat niet zeggen, dat het dan de eindbestemming was van Jona's reis. Langs de kust kon het schip na een tussenstop weer verder varen. De profeet ging dan in de richting van Tarsis om waarschijnlijk daarna door te reizen.

Hoewel Jona wist, dat de Here de hele aarde: het land en de zee had gemaakt (v.9), zag hij Hem als de God van de Joden, zoals Dagon de god van de Filistijnen, en Mardoek de god van de Babyloniërs was. De slechtheid van Ninevé was wel zo groot, dat die opsteeg voor Gods troon (v.2), maar buiten het heilige land zou Jahweh op de aarde minder actief zijn. Hij verwachtte, dat de Here in een verafgelegen streek zijn opdracht niet zou herhalen.

Jafo was een plaats aan de kust van de Middellandse Zee. Het hoorde oorspronkelijk bij het gebied van de stam Dan (Joz.19:46). Het was de enige haven tussen het Karmelgebergte en Egypte. Later werd de stad Joppe genoemd. Tegenwoordig is deze stad een onderdeel van het zuidelijke gedeelte van de plaats Tel Aviv-Jaffa.

4 En Jahweh (= Jahweh echter,) heeft naar (of tegen) (= op) de zee een grote (= sterke) wind (of geest/adem) laten werpen (of slingeren) (= laten opsteken). Er ontstond (of was/ werd) in (= op) de zee een grote (= zware) storm, en (= zodat) het schip heeft gedacht (= gedreigd) te worden gebroken (= te breken).

5 De zeemannen waren bang (of vreesden/hadden ontzag). Zij riepen (om hulp) (of Zij schreeuwden), een man (= ieder/elk) naar zijn goden. Zij wierpen (of Zij slingerden) het gerei (of de vaten) (= de lading) die in het schip was, naar (of tegen) (= in) de zee om het daarboven (= daardoor) lichter te maken (of te verlichten). En Jona (= Jona echter,) was naar de zijden van het schip afgedaald. Hij lag (neer), (en) hij was in een diepe slaap gevallen.

De zeemannen kwamen waarschijnlijk uit verschillende gebieden, want ze vereerden verschillende afgoden. In die tijd waren het meestal Feniciërs. Die woonden ten noorden van de Israëlieten.

Dat Jona in het schip naar beneden was gegaan, was ook een teken, dat hij aan de aandacht van God wilde ontsnappen.

6 De aanvoerder (of De bevelhebber) van de zeeman(nen) (= De kapitein) kwam [dicht(er)]bij [naar] hem. Hij zei tegen hem: "Wat (of Hoe) heb jij, diepslaper (= slaapkop)! Sta op, roep naar jouw God! Misschien zal d(i)e God aan ons denken, en (= zodat) wij niet (zullen) vergaan (of omkomen/verloren gaan)."

7 Zij zeiden een man (= ieder(een)) tegen (of naar) zijn naaste (= Zij zeiden tegen elkaar): "Komt (of Gaat), [en] laten wij loten (= het lot) werpen, en (= zodat) wij zullen weten door wie (of wat) dit onheil (of dit kwaad) voor (of aan) ons is (= ons overkomt)." Zij wierpen loten (= het lot). Het lot viel op (of over/boven) Jona (vgl. Spr.16:33).

8 Zij zeiden tegen hem: "Vertel (of Verklaar) toch (of nu) aan ons, door wie (of wat) dit onheil (of dit kwaad) [voor (of om/van) wie] voor (of aan) ons is (= ons overkomt)! Wat (of Hoe) is je werk (of je vak(manschap), en waar kom je vanuit (= vandaan)? Wat (of Hoe) is je land, en van(uit) welk [dit] volk ben je?"

De mannen vroegen aan Jona door welke godheid dit onheil werd aangericht, en ze wilden ook weten, wie die godheid zo kwaad had gemaakt. Misschien had het werk van Jona er iets mee te maken, of de plaats waar hij met deze reis was begonnen. Natuurlijk was het eveneens belangrijk bij welk volk hij hoorde, want dan wisten ze wellicht, welke god zo woedend was.

9 Hij zei tegen hen: “Ik ben een Hebreëer, en ik heb ontzag met (= voor) Jahweh, de God van de hemel[en], die de zee en het droge (land) gemaakt heeft.”

De andere volken noemden de Israëlieten meestal Hebreëen (Gen.14:13, 39:14,17, 40:15, 41:12, 43:32, Ex.1:15,19, 2:6,7,11,13, enz.). Jona paste zich daaraan aan.²⁸

Ook hier koppelt Jona de Here bijna automatisch aan zijn volk.²⁹ Ondanks de angstige situatie vertelde Jona trots, hoe machtig de God van de Israëlieten is. Hij is de God van de hemel, die alles heeft gemaakt. Hij heeft dus niet alleen maar macht over zijn eigen volk en een beperkt gebied op aarde. Nee, Hij heeft de macht over alles wat er maar bestaat.

10 De mannen vreesden (met) grote vrees (= waren heel bang/hadden diep ontzag/waren erg bevreesd). Zij zeiden tegen hem: “Wat (of Hoe) heb je dit (= toch) gedaan?” Ja, (of want/(om)dat) de mannen hebben geweten (= De mannen wisten al), (om)dat (of want) hij (weg)vluchtte [(van)uit (= weg)] voor het gezicht (= voor de aanwezigheid) van Jahweh, want (of (door/om)dat) (dat) had hij aan hen verteld (of verklaard).

De angst van die zeemannen is heel begrijpelijk. Als zo'n machtige God erg boos is op hun passagier, dan liepen zij ook gevaar.

11 Zij zeiden tegen hem: “Wat (of Hoe) moeten (of zullen) wij aan (of voor) (= met) jou doen, en (= zodat) de zee stil zal worden (of de zee tot rust zal komen) [vanuit] tegen(over) (of voor) ons, want (of (om/door)dat) de zee gaat [en] (steeds meer) stormen (= tekeer).”

Ze wisten niet, hoe ze de woede van Jahweh met de daarbij behorende storm tot bedaren konden brengen. Daarom vroegen ze dat aan Jona, want hij kende die machtige God van de Hebreëen.

12 Hij zei tegen hen: “Neemt (of Heft) (= Pakt) mij (op), en gooit (of werpt) mij (weg) naar (= in) de zee, en (= zodat) de zee stil zal worden (of de zee tot rust zal komen) [van(uit)] tegen(over) (of voor) jullie, want (of (om)dat) ik weet, (om)dat (of want) door (of met) mij deze grote (= zware) storm tegen (of voor/over) jullie is (opgestoken).”

13 De mannen roeiden om (het schip) te laten terugkeren naar het droge (land), en (= maar) zij hebben (het) niet gekund (= zij konden (het) niet), want (of (door/om)dat) de zee gaat (= ging) [en] (steeds meer) stormen (= tekeer) tegen (of voor/over) hen.

In de Oudheid voeren de schepen meestal langs de kust. De kust was misschien dichtbij. Een dienaar van zo'n machtige God overboord gooien, leverde volgens de bemanning van het schip natuurlijk ook de nodige risico's op. De woede van die God zou zich misschien wel tegen hen kunnen keren. Daarom probeerden ze Jona aan land te zetten, dan waren ze van hem af. Toen dat niet lukte, smeekten ze de God van Jona om genade.

14 Zij riepen naar Jahweh, (en) zij zeiden: “Ach Jahweh, wij moeten (of zullen) toch niet vergaan (of omkomen/verloren gaan) door de ziel (= om het leven) van deze man. Stel (of Geef) over (of tegen(over)) ons geen (= Houd ons niet verantwoordelijk voor) onschuldig

²⁸ De Hebreëen stamden van hun voorvader Heber af (Gen.10:21,22,24, 11:10-27). Eigenlijk vormden de Israëlieten slechts een deel van dit volk. Er waren eerst veel meer Hebreëen die geen Israëliet waren. Hoogstwaarschijnlijk zijn veel Hebreëen vanuit Egypte met de Israëlieten meegetrokken, en in Gods volk opgegaan. Die Hebreëen werden hoogstwaarschijnlijk samenraapsel genoemd (Num.11:4).

²⁹ Niet alle antwoorden op de vragen van de zeelieden worden hier vermeld. Dat hoeft niet te betekenen, dat de profeet Jona al die vragen niet heeft beantwoord (vgl. v.10), maar de Heilige Geest liet de schrijver van dit bijbelboek daar niet op ingaan. Alleen de antwoorden die in het boek Jona staan, zijn voor het onderwerp van dit bijbelgedeelte belangrijk. Als Joodse nationalist zag profeet Jona Jahweh uitsluitend als de God van zijn eigen volk Israël.

bloed, want (of (om)dat) U (of Jij), Jahweh, hebt gedaan, (zo)als U (of Jij) hebt gewenst (of begeerd/gewild).”

Om hun onschuld tegenover de God van Jona aan te tonen, benadrukten de zeemannen, dat Hij zelf had gewild, dat ze zijn ongehoorzame dienaar over boord gooiden. Naar land roeien was immers niet gelukt.³⁰

15 Zij namen (of hieven) (= pakten) Jona (op), (en) zij gooiden (of wierpen) hem (weg) naar (= in) de zee. De zee hield op (of stond (stil)) van (= met) zijn razernij (of zijn woede) (= met woeden).

16 De mannen vreesden (met) grote vrees (= waren heel bang/hadden diep ontzag/waren erg bevreesd) met (= voor) Jahweh. Zij offerden (of slachtten) voor (of aan) Jahweh een (slacht)offer, (en) zij beloofden geloften (= zij legden geloften af/deden beloften/deden geloften).³¹

De bemanning van het schip werd heel bang, omdat inderdaad bleek, dat die God van die ongehoorzame Hebreëer heel machtig was. Hij had de macht om de zee te laten stormen, en om het water onmiddellijk te kalmeren.

Ze offerden op het schip. Omdat de zeemannen hoogstwaarschijnlijk vonden, dat er niet genoeg dieren voor voldoende offers op het schip aanwezig waren, legden ze geloften voor nog meer offers af, als ze behouden hun bestemming hadden bereikt.

³⁰ Het onschuldig doodslaan of vermoorden van iemand was in Israël een zeer ernstige misdaad (Ex.23:7, Deut.19:11-13, 21:1-9, enz.). Blijkbaar leefde dat besef ook bij mensen van andere volken. De goden zouden hen om zo'n vergrijp kunnen straffen. Jona was echter niet onschuldig.

³¹ Sommige mensen vragen zich af, hoe Jona kon weten, wat die mannen op het schip deden, nadat hij in het water was verdwenen. Hij was er zelf niet bij.

Jona was echter een profeet van God. Toen hij (of iemand anders) die gebeurtenissen onder leiding van de Heilige Geest heeft opgeschreven, kan dat heel goed aan hem (of een andere auteur) zijn geopenbaard. Bovendien moeten we de mogelijkheid van de mondelinge overlevering van deze geschiedenis niet uitsluiten.

2. Jona in de grote vis.

Hoofdstuk 1:17-2:10

17 Jahweh zorgde voor een grote vis om Jona op te slokken. Jona was 3 dagen en 3 nachten in de buik van de vis.

1 Jona bad vanuit de buik van de vis tot zijn God Jahweh.

2 Hij zei: “Ik heb vanuit mijn nood naar Jahweh geroepen. Hij antwoordde mij. Uit het binnenste van het dodenrijk heb ik om hulp geroepen, U hebt naar mijn stem geluisterd.”

3 “U gooide mij in de diepte; in het hart van de zeeën. Een waterstroom omringde mij. Al uw golflagen en uw golven zijn over mij heengegaan.”

4 “Ik echter, zei: “Verstoten ben ik uit uw ogen. Toch zal ik weer uw heilige tempel zien.”

5 “Het water had mij omringd, en bedreigde mijn leven. De waterdiepte omsingelde mij. Zeewier werd om mijn hoofd gewonden.”

6 “Tot de fundamente van de bergen ben ik neergezonken. De grendels die van aarde waren voor altijd achter mij. U liet mijn leven vanuit de ondergang omhooggaan, mijn God Jahweh.”

7 “Tijdens het bezwijken van mijn ziel in mij, heb ik aan Jahweh gedacht. Mijn gebed kwam naar U; naar uw heilig paleis.”

8 “De dienaren van valse nietigheden laten hun Goedgunstigheid in de steek.”

9 “Ik echter, zal met een stem van dankzegging aan U offeren. Wat ik beloofd heb, zal ik betalen. De redding is van Jahweh.”

10 Jahweh sprak tegen de vis. Hij spuugde Jona bij het droge land uit.

17 Jahweh bestemde (of wees ... toe/stelde ... aan) (= zorgde voor) een grote vis om Jona op te slokken.³² Jona was 3 dagen en 3 nachten in de buik (of in het binnenste) van de vis.³³

De Here wilde de ongehoorzame profeet niet doden, maar hem leren gehoorzamen. Hij wilde Jona redden, en stuurde daarom een grote vis om Jona in één keer op te slokken.

Of het een walvis, potvis of een mensenhaai geweest is, is niet met zekerheid te zeggen. De Heilige Geest vond het blijkbaar niet belangrijk genoeg om het weer te geven. Overigens bestaan er voldoende grote vissen die een mens in één keer kunnen inslikken, en dergelijke vissen komen eveneens in de Middellandse Zee voor.³⁴

Ook zijn er meerdere verhalen van matrozen bekend, waarbij het voorkwam, dat een mens weer levend uit zo'n grote vis tevoorschijn kwam.³⁵ Uit dit alles blijkt vooral Gods grote

³² Jahweh betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God Zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

³³ In sommige vertalingen begint bij dit vers hoofdstuk 2.

³⁴ Hiertoe behoren bijvoorbeeld de witte haai of mensenhaai (*Carcharodon carcharias*) en de potvis (*Physeter macrocephalus*).

³⁵ De bioloog E.G. Boulenger gaf volgens hem 2 goed gecontroleerde verhalen weer (Handelsblad, 3-3-1928). Er zijn meer van zulke gebeurtenissen beschreven.

Zie hiervoor Aalders G.Ch., Commentaar op het Oude Testament: Obadja en Jona, Kampen, 1958, pag. 84.

macht, waarmee Hij alles bestuurt. Drie dagen in een vis zijn, en dan er levend uitkomen, blijft een groot wonder.

Drie dagen en 3 nachten hoeven niet 3 keer 24 uur te betekenen (vgl. Ester 4:16 met 5:1). De Israëlieten telden in die tijd een gedeelte van een dag of een jaar volledig mee.³⁶

1 Jona bad vanuit de buik (of het binnenste) van de vis tot zijn God Jahweh.

De profeet Jona vertelde achteraf, wat hij had gebeden. Hij wist toen, hoe het zou aflopen. Daarom verwerkte hij ook zijn dankbaarheid in een gebedslied.

In dit lied zijn veel gedeeltes uit de psalmen verwerkt. Blijkbaar had Jona veel troost gevonden in de psalmen die hij uit zijn hoofd kende.

2 Hij zei: “Ik heb (van)uit mijn nood (of mijn benauwdheid) naar Jahweh geroepen. Hij antwoordde mij. (Van)uit het binnenste van het dodenrijk (of het graf) heb ik geroepen (om hulp) (of ik geschreeuwd), U hebt naar mijn stem (of mijn geluid) geluisterd (vgl. Ps.18:7, 120:1).”

Jona dacht hoogstwaarschijnlijk, dat hij dit avontuur niet zou overleven. Het leek alsof de buik van de vis zijn graf zou worden. Hij zag zich al in het dodenrijk. Zo schreeuwde hij om hulp.

3 “U gooide (of wierp (... weg)) mij (in) de diepte; in het hart van de zeeën. Een (water)stroom (of Een rivier) omringt (of omsingelt) (= omringde) mij. Al uw golfslagen (= uw brekende golven) en uw golven zijn over mij heengegaan (of voorbijgegaan (vgl. Ps.42:8^b)).”

Hoewel de zeemannen Jona in de Middellandse Zee hadden gegooid, zag Jona dat als een handeling van God, want het was zijn wil.

4 “En ik (= Ik echter,) zei: “Verstoten (of Weggedreven) ben ik (van)uit [tegenover/voor] (jo)uw ogen (vgl. Ps.31:23). Toch (of Echter/Inderdaad/Zeker) zal ik weer [doen] (naar) uw heilige tempel (of heilige paleis) (om)zien (of (om)kijken) (vgl. Ps.5:8).”

Achteraf wist Jona, dat hij toch weer in staat was om naar de tempel te gaan.

5 “De wateren (= Het water) had[den] mij omringd (of omgeven) tot de ziel (= tot het leven) (= Het water had mij omringd, en bedreigde mijn leven) (vgl. Ps.18:5, 69:2). De (water)diepte (of De afgrond) omsingelt (of omringt) (= omsingelde) mij. (Zee)wier (of waterplant(en)/riet) (werd/ wordt) om mijn hoofd gewonden (of gebonden).”

6 “Tot de fundamenten (of de uitersten) van de bergen ben ik (neer)gezonken (of (af)ge-daald). De grendels van de aarde (of het land) waren voor altijd achter mij (of voor altijd om

Zie voor meer voorbeelden Paul M.J. e.a., SBOT, deel 12, Bijbelcommentaar Hosea - Maleachi, Doorn, 2015, pag. 359.

³⁶ Als bijvoorbeeld iemand in de laatste week van het jaar koning werd, dan was hij 14 dagen later in het 2^e jaar van zijn regering.

De Here Jezus vergeleek het verblijf van de profeet Jona in de vis met zijn eigen verblijf in de aarde (Mat.12:40), terwijl zijn lichaam wel 3 dagen, maar niet 3 nachten in het graf was. Hij werd vrijdag, voordat het nacht werd, begraven (Luk.23:53,54), en stond vroeg op de 1^e dag van de week (= zondag) weer op (Mat.28:1-4). In die tijd rekende de Joden dan de hele vrijdag met een nacht, zaterdag met de nacht, en de hele 1^e dag mee, ook al duurde die nog maar een uur. Zo komen we op 3 dagen en 2 nachten. Als de Here Jezus zijn dood niet met Jona in verband bracht, dan zei Hij, dat Hij (slechts) 3 dagen dood zou zijn (Mat.26:61, 27:40,63, Mark.8:31, 9:31, 10:34, 14:58, 15:29, Joh.2:19-22).

Bij de uitleg van een gelijkenis moeten we er bovendien op bedacht zijn, dat niet altijd elk onderdeel van het (voor)beeld (volledig) overeen hoeft te komen met de werkelijkheid waarmee het vergeleken wordt. Zo vergeleek de Here Jezus Jona's verblijf in de vis, 3 dagen diep onder de oppervlakte, met zijn eigen 3 dagen verblijf in de aarde. Zoals Jona daarna weer opleefde, zo zou Hij weer opstaan uit het dodenrijk.

mij heen). U liet mijn leven (van)uit de ondergang (of het verderf/graf/de kuil) omhooggaan (of (op)klimmen), mijn God Jahweh.”

Jona was in zijn beleving neergezonken tot de fundamente van de bergen. Dat is tot de bodem van de zee (vgl. Sir.16:18,19). De grendels van de aarde waren bij wijze van spreken achter Jona toegesloten, maar de Here redde hem.

7 “Met (of Door/In) (= Tijdens) het bezwijken van mijn ziel (= mijn leven) boven (= in) mij, heb ik aan Jahweh gedacht (of heb ik (me) Jahweh herinnerd). Mijn gebed kwam naar (of bij) U; naar (of bij) uw heilig paleis (of uw heilige tempel) (vgl. Ps.18:7).”

De gebeden van Gods dienaren stijgen op naar de hemel, waar Hij woont (Job 24:12, Op.8:4). Het heilige paleis van de Here is dus (in) de hemel.³⁷

8 “De vereerders (of De onderhouders) (= De dienaren) van valse (of onechte) nietigheden (of leegheden) (vgl. Ps.31:7^a), laten (of verlaten) hun Goedgunstigheid (of hun Weldadigheid) in de steek.”

De vereerders van de waardeloze afgoden (Deut.32:21^a, Jer.14:22) laten hun liefdevolle hemelse Vader in de steek.

9 “En ik (= Ik echter,) zal met een stem (of een geluid) van dankzegging (of lofprijzing) aan (of voor/van) U (slachten om te) offeren. Wat ik beloofd heb, zal ik betalen (of vergelden) (vgl. Ps.50:14,23^a). De redding is van (of aan/voor) Jahweh.”

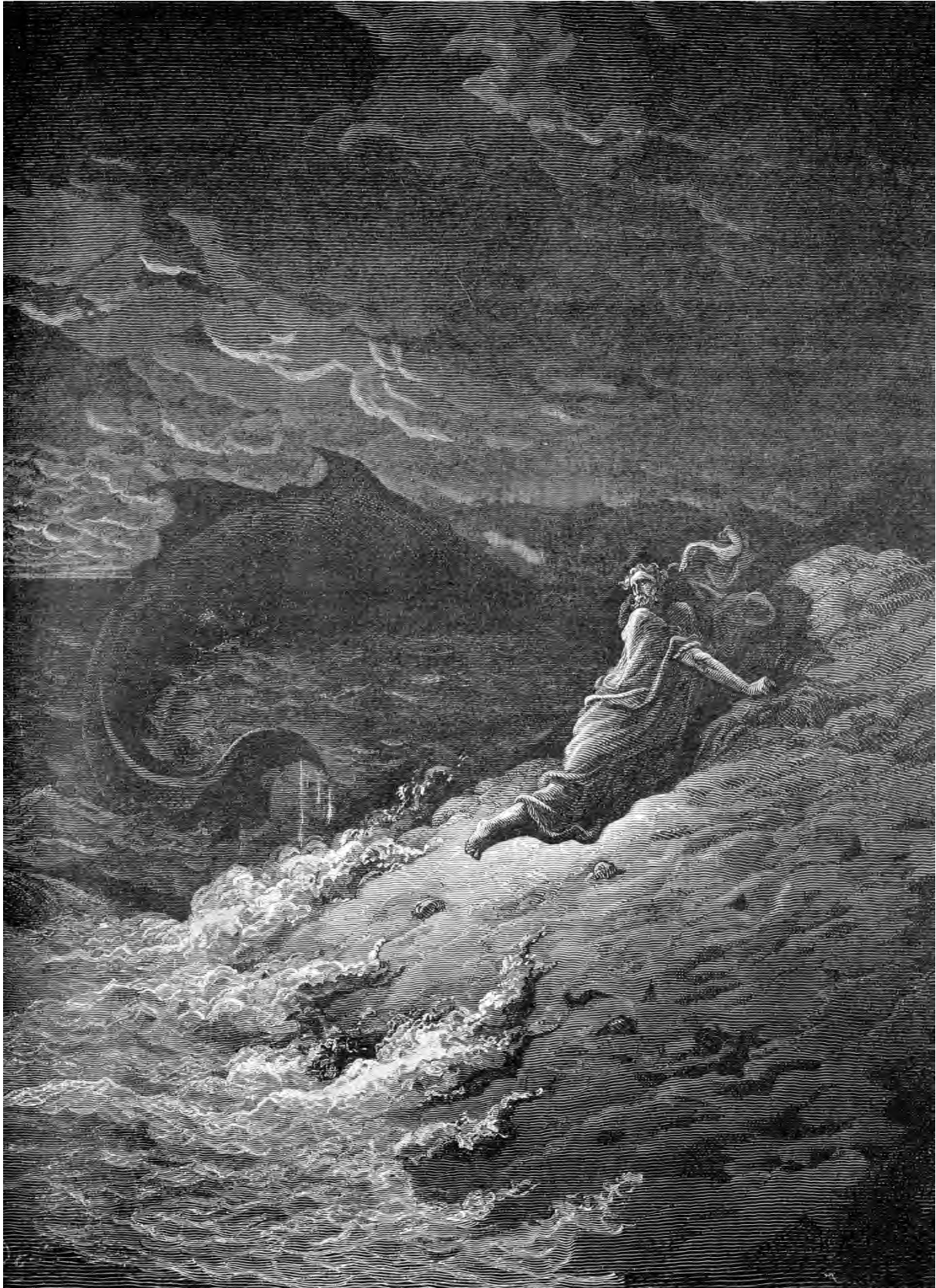
Hoewel Jona al was verlost uit de vis, moest hij, wat hij in de vis aan God had beloofd, nog nakomen. Dat zou hij met dankliederen of -gebeden zeker doen. Hij zou de Here offers brengen. We weten niet, wat de profeet verder allemaal aan God heeft beloofd, maar we weten wel, dat hij later gehoorzaam naar Ninevé ging, ook al had hij er helemaal geen zin in.

10 Jahweh zei (= sprak) tegen de vis. Hij spuugde (of braakte) Jona bij (of naar/aan) het droge (land) uit.

God verhoorde het gebed van Jona, en gaf de vis de opdracht om zijn dienaar heelhuids weer naar land te brengen.

Er wordt niet bij vermeld, waar de vis Jona aan land bracht. Het meest aannemelijk is, dat de profeet werd teruggebracht naar de plaats waar hij vandaan vluchtte om opnieuw de kans te krijgen zijn opdracht van God uit te voeren. Dat is op het strand van het heilige land.

³⁷ Het is dus hier niet de tempel, zoals dat ook op grond van het Hebreeuws kan worden vertaald. In de tempel wordt wierrook geofferd. De rook van dat offer is het symbool van de gebeden die opstijgen naar de troon van God in de hemel (Ps.141:2, Luk.1:10, Op.5:8, 8:3,4, 11:1).

Jona is door de vis aan land gezet.

3. Ninevé gewaarschuwd.

Hoofdstuk 3

- 1 Het woord van Jahweh werd voor een 2e keer gericht tot Jona door te zeggen:
- 2 “Sta op! Ga naar de grote stad Ninevé, en roep tegen haar de boodschap die Ik tegen je zal zeggen!”
- 3 Jona stond op. Hij ging naar Ninevé, zoals Jahweh had gezegd. Ninevé is een grote stad voor God geweest van 3 dagreizen.
- 4 Jona begon 1 dagreis de stad in te gaan. Hij riep, en hij zei: “Nog 40 dagen en Ninevé wordt ondersteboven gekeerd!”
- 5 De mensen van Ninevé geloofden God. Zij riepen een vasten uit. Zij trokken van groot tot klein rouwzakken aan.
- 6 De zaak bereikte de koning van Ninevé. Hij stond op van zijn troon. Hij legde zijn gewaad van zich af. Hij omhulde zich met een rouwzak. Hij zat in de as.
- 7 Hij liet in Ninevé een bevel van de koning en zijn rijksgroten omroepen. Hij zei: “De mensen en de dieren, de runderen en de schapen mogen niets eten. Ze mogen niet grazen, en ze mogen geen water drinken.”
- 8 “De mensen en de dieren moeten gehuld zijn in rouwzakken, en ze moeten hard naar God roepen. Zij moeten zich bekeren, ieder van zijn slechte weg, en van het geweld dat aan zijn handen kleeft.”
- 9 “Wie weet, of God zich zal bedenken, en Hij spijt zal krijgen, en Hij zal terugkeren van zijn kokende woede, zodat wij niet te gronde gaan.”
- 10 God zag hun daden, dat zij zich hadden bekeerd van hun slechte weg. God kreeg spijt over het slechte dat Hij beloofd had met hen te doen, en Hij heeft het niet gedaan.

1 Het woord van Jahweh ³⁸ werd (of was) voor een 2^e keer (of opnieuw) (gericht) aan (of naar) (= tot) Jona door te zeggen (vgl. Jona 1:1):

De naam Jona betekent: Duif. Deze profeet woonde in de plaats Gat-Hefer (2Kon.14:25).

Jona profeteerde tijdens de regering van de koningen Joahaz (814 – 799) en Joas (799 – 783) van het Tienstammenrijk Israël.³⁹

2 “Sta op! Ga naar de grote stad Ninevé, en roep tegen (of naar) haar de (op)roep (= de boodschap) die Ik tegen (of naar) je (of jou) spreek (= zal zeggen)!”

God stuurde zijn profeet opnieuw naar Ninevé (Jona 1:2). Ninevé was een grote stad van het Assyrische rijk in het Tweestromenland. Het was jarenlang ook de hoofdstad van dat rijk. Het lag aan de oostkant van de Tigris in de buurt van de huidige stad Mosoel. Koning Nimrod, een kleinzoon van Cham, heeft die stad gesticht (Gen.10:6-11).

De boodschap voor de inwoners van Ninevé zal inhoudelijk wel hetzelfde zijn geweest, als de 1e keer dat de Here Jona naar die grote stad stuurde.

³⁸ Jahweh betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God Zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

³⁹ Zie voor meer informatie het gedeelte over de schrijver van het boek Jona.

3 Jona stond op. Hij ging naar Ninevé overeenkomstig (of (zo)als) het woord van Jahweh (= , zoals Jahweh had gezegd). [En] Ninevé is een grote stad voor (of van God) geweest, een reis (of een gaan) van 3 dagen (= van 3 dagreizen).⁴⁰

Als Ninevé in de ogen van God al een grote stad was, dan moet die stad in de beleving van de mensen uit die tijd wel heel erg groot zijn geweest. Het was eveneens een stad waar de Here zich over had ontfermd (v.10).

Om de grootte van de stad concreet weer te geven staat er bij, dat het een stad was *van 3 dagreizen*. Dit heeft niets te maken met de omtrek van de stad, want toen Jona Ninevé inging, was er sprake van één dagreis (v.4). Daarom moeten we bij 3 dagreizen eerder denken aan de doorsnede van de stad. Het is dus de afstand van ene kant via het centrum naar de andere kant.

Een volledige dagreis was ongeveer 22 kilometer (Deut.1:2). Een onvolledige dagreis werd in die tijd als volledig meegeteld. De middellijn of doorsnede van de stad moet dus ongeveer 60 kilometer zijn geweest. Daarbij moet ook het grondgebied rond de stad worden meegerekend, want de Here sprak ook over veel vee, dat Hij wilde sparen (Jona 4:11). Hoewel het grondgebied van de stad buiten de stadsmuren met wat kleine wooneenheden hierbij moeten worden inbegrepen, hebben we het dus, zeker voor die tijd, over een reusachtige stad.

4 Jona begon een reis (of een gaan) van 1 dag (= 1 dagreis) [in] de stad te komen (= in te gaan). Hij riep, (en) hij zei: “Nog 40 dag(en) en Ninevé wordt omgekeerd (= ondersteboven gekeerd)!”

De profeet ging ruim 20 kilometer de stad in. Hij kwam vanuit het westen. Het is daarom aanemelijk, dat hij aan de westkant van de stad naar binnen ging. Waarschijnlijk liep hij vanaf het grensgebied door een poort in de muur op een hoofdweg in de richting van het centrum van de stad. Voordat hij het centrum helemaal bereikte, werd het donker, en moest hij een onderkomen zoeken om de nacht door te brengen.

Jona voerde zijn opdracht niet echt van harte uit. Hij vond 1 dag wel genoeg, en stopte met zijn succesvolle werk. Hij liep door naar de oostkant van de stad (Jona 4:5), en ging zonder de mensen verder nog te waarschuwen de stad weer uit.

Hoogstwaarschijnlijk beheerste Jona de Assyrische taal voldoende om zijn dreigende boodschap goed over te brengen (vgl. 2Kon.18:26, Jes.36:11). Hij kon met hoogstwaarschijnlijk niet-Israëlitische zeemannen spreken (Jona 1), en een Assyrische legeraanvoerder kon ook de minder gangbare Judese taal spreken (2Kon.18:28, Jes.36:13).

*Nog 40 dagen?*⁴¹ Waarom gebeurde het onheil niet meteen. Betekende dit, dat er nog wat gedaan kon worden om het grote onheil af te wenden? Was de boodschap van die Judese profeet misschien bedoeld als een oproep om te stoppen met de slechte daden? Dan moest dat onmiddellijk gebeuren!

5 De mensen (of De mannen) van Ninevé geloofden [in] God (of (af)goden). Zij riepen een vasten (uit). Zij trokken van(af) hun grote (of hun oude) en tot hun kleine (of hun jonge) (= van groot tot klein/van jong tot oud)) (rouw)zakken aan.

Vasten en (rouw)zakken aantrekken waren in die tijd tekenen groot verdriet (vgl. Gen.37:34, Richt.20:26, 1Sam.7:6, 1Kon.21:27, Neh.9:1, Jer.6:26, Joël 1:13,14, Am.8:10, Mi.1:16, enz.).

⁴⁰ Deze toelichting wil niet zeggen, dat Ninevé in de tijd dat dit werd opgeschreven, niet meer bestond. Niet iedere Israëliet kende precies de grootte van die stad, die ver weg lag. Op een dergelijke manier schreef de apostel Johannes zelfs over Betanië, terwijl die plaats in het heilige land lag (Joh.11:18, vgl. Joh.18:1, 19:41).

⁴¹ Met *40 dagen* wordt niet ongeveer 40 dagen of een lange periode bedoeld, want Jona wist na die 40 dagen, dat God het vonnis niet had uitgevoerd (v.10 en 4:1).

6 De zaak (of Het woord) (be)reikte [naar/tegen] de koning van Ninevé. Hij stond op van(af) zijn troon (of zijn stoel). Hij legde (of liet wegnemen/verdwijnen) zijn gewaad (of zijn mantel/pracht/heerlijkheid/glorie) van(uit) op (of over/boven) hem (= van zich) af. Hij (om)-hulde (of bedekte) (zich met) een (rouw)zak. Hij zat (neer) (of Hij (ver)bleef) op (= in) de as.

Lang niet iedereen uit de stad Ninevé hoorde het dreigende oordeel van God rechtstreeks van Jona. De boodschap van de Here vertelden de inwoners van de stad aan elkaar door. Zo bereikte het bericht ook de koning. Hij vernam natuurlijk ook, wat de reactie van zijn onderdanen was.

Als teken van rouw deed men in die tijd aarde of as op het hoofd (Joz.7:6, 1Sam.4:12, 2Sam.1:2, 13:19^a, Neh.9:1, Job 2:12^b, Jes.61:3^a), en ging men in stof en as zitten (Est.4:1,3^b, Job 2:8, Jes.47:1, Jer.6:26, Ezech.26:16).

7 Hij liet in (of door) Ninevé [(van)uit] een bevel van de koning en zijn (rijks)groten (om/uit)roepen (of proclameren). Hij zei [door te zeggen]: “De mens(en) en de dier(en), het (= de) runder(en) (of het grootvee) en het schaap (of het kleinvee) (= en de schapen) moeten (of zullen) (= mogen) niets eten (of proeven/smaken). Ze moeten (of zullen) (= mogen) niet grazen, en ze moeten (of zullen) (= mogen) geen water drinken.”

Rijksgroten waren edelen en hoge ambtenaren. Hun invloed aan het hof hing af van het gezag van de koning.

Het bevel van de koning en zijn rijksgroten bekrachtigde de wil van het overgrote deel van het volk. Het kreeg daarmee zelfs een wettelijke basis.

Dat dieren zoals runderen en schapen in die tijd moesten meedoen met rouw bedrijven, kwam in die tijd wel vaker voor. De geschiedschrijver Herodotus schreef bijvoorbeeld over Perzen die zichzelf, hun paarden en lastdieren kaal schoren als teken van rouw om de dood van hun legeraanvoerder Masistios.⁴² Ook noemde de Here later de grote hoeveelheid vee als een reden om de stad te sparen (Jona 4:11, vgl. Ps.36:7, 104:14, 147:9, Joël 1:20, Rom.8:19,22).

8 “[En] de mens(en) en het (= de) dier(en) moeten (of zullen) zich (om)hullen (of zich bedekken) (= gehuld zijn) (in/met) (rouw)zakken, en ze moeten (of zullen) met kracht (of met sterkte) (= hard) naar (of tegen) God (of (af)goden) roepen. [En] ze moeten (of zullen) zich bekeren (of terugkeren/omkeren), een man (= ieder(een)) van(uit) zijn slechte weg, en van(uit) het geweld dat in hun handen is (= dat aan zijn handen kleeft).”

Het betrof hier niet alleen een uiterlijk vertoon van verdriet. Daar zou God ook helemaal niet van onder de indruk raken. Er werd ook opgeroepen tot bekering. Slechte zaken zoals roven, martelen en moorden, waardoor de Assyriërs berucht waren, moesten stoppen.

9 “Wie weet (of (er)kent), (of) [de] God zal omkeren (of terugkeren/zich zal bekeren) (= God zich zal bedenken), (en) Hij spijt (of medelijden) zal krijgen, (en) Hij zal terugkeren (of omkeren) van de hitte van zijn woede (= van zijn kokende woede), en (= zodat) wij niet te gronde gaan (of niet omkomen/verloren gaan).”

10 [De] God zag hun daden, (om)dat (of want) zij zich hadden bekeerd (of zij waren omgekeerd/teruggekeerd) van(uit) hun slechte weg. [De] God kreeg spijt (of medelijden) over (of boven/op) het slechte (of het onheil) dat Hij beloofd (of gesproken) had tegen (of voor/aan) (= met) hen te doen, en Hij heeft (het) niet gedaan.⁴³

Toen God het echte berouw zag, en de 40 dagen voorbij waren, kreeg Hij ook berouw, en

⁴² Herodotus, Historiën, deel 9, 24.

⁴³ De Here handelde hiermee precies in overeenstemming met de boodschap die Hij jaren later door de profeet Jeremia liet brengen (Jer.18:7,8)

spaarde de stad. De bekering van Ninevé en de Assyrische koning moet oprecht zijn geweest, want de Here nam het serieus, en strafte de stad niet.

Dit alles wil niet meteen zeggen, dat alle inwoners van de stad Ninevé dienaren van de Almachtige waren geworden. Ze geloofden wel in zijn bestaan en in zijn grote macht, en ze stopten met hun grove zonden, maar daarmee was God niet automatisch hun persoonlijke verlosser en vriend (vgl. 1Kon.21:27-29, Dan.4).⁴⁴

Omdat Assyrische koningen normaal gesproken erg oorlogszuchtig en wreed waren, moet deze bekering niet ongemerkt voorbij zijn gegaan. Tot en met de Assyrische koning Adadnirari III (810 – 783) voerde het Assyrische rijk agressieve oorlogen tegen andere landen en volken. Koning Adadnirari III voerde oorlog met de Hetieten, de Feniciërs, de Filistijnen, de Israëlieten en de Edomieten. In 796 voor Christus versloeg hij nog de Aramese koning Benhadad III (796 – 773). Daarna hielden de Assyrische aanvallen plotseling op.

In een Assyrische inscriptie uit die tijd staat, dat de god Nebo een barmhartige en vergevingsgezinde god is, en dat elke latere vorst op geen enkele andere god moet vertrouwen.⁴⁵ Het is hoogstwaarschijnlijk de Assyrische koning Adadnirari III, die zich bekeerde. Hij stopte met geweld en onderdrukking. De 3 daarop volgende Assyrische koningen volgden daarin zijn voorbeeld, want gedurende de regering van de koningen Salmanassar IV (783 – 773), Assurdan III (773 – 755), en Assurnirari V (755 – 745) is van de agressieve en wrede oorlogvoering weinig tot niets te merken. Aan deze rustpauze kwam een einde toen de wrede Tiglatpileser III (745 – 727) via een staatsgreep aan de macht kwam.

Toen onder koning Tiglatpileser III (745 – 727) en zijn opvolgers de oude Assyrische roofzucht en wreedheden weer de kop opstaken, gebruikte de Here het Assyrische rijk als een stok om de ongehoorzame Israëlieten en andere volken mee te slaan (Jes.10:5, 14:29). Daarna kwam alsnog Gods straf voor de grote stad Ninevé en het Assyrische rijk.

Nadat de Assyrische koning Assurbanipal (669 – 627) had geregeerd, ging het snel bergafwaarts. Door de toenemende macht van het Babylonische rijk van Nabopolassar (625 – 605) en Medische rijk van Cyaxares I (625 – 585), en de komst van de Scythen werd Ninevé ernstig bedreigd. Na een beleg van enkele weken werd de hoofdstad Ninevé in 612 voor Christus ingenomen. Ninevé werd een puinhoop. De stad is nooit meer herbouwd. Het is een ruïnestad in het huidige Irak bij de plaats Mosoel.

Een klein Assyrisch rijk kon met hulp van Egypte nog 3 jaren lijdzaam voortbestaan. In 609 echter werd de nieuwe hoofdstad Haran door de Babylonische legers ingenomen. Dat betekende vrijwel het einde van het Assyrische rijk.

⁴⁴ Als we Adadnirari III (810 – 783) en de inwoners van Ninevé vergelijken met Ruth, dan zien we het verschil heel duidelijk. Ook Ruth was van heidense afkomst. Zij wilde echter zich compleet voegen onder het gezag en de wetten van de Here. Ze liet zich inlijven bij het Joodse volk. Ze zei tegen Naomi: "...uw volk is mijn volk, en uw God is mijn God." (Ruth 1:16)

⁴⁵ Zie Aalders G.Ch., Commentaar op het Oude Testament: Obadja en Jona, Kampen, 1958, pag. 106.

4. Jona terecht gewezen.

Hoofdstuk 4

1 Jona werd kwaad. In hem ontstak een hevige woede.

2 Hij bad tot Jahweh. Hij zei: “Ach, Jahweh, heb ik dat niet gezegd, toen ik nog in mijn land was? Daarom heb ik het willen voorkomen door naar Tarsis te vluchten, want ik heb geweten, dat U een genadige en zich ontfermende God bent, geduldig, erg goedgunstig, en geneigd tot spijt over het kwaad.”

3 “Nu dan, Jahweh, neem toch mijn leven van mij weg, want het is voor mij beter te sterven dan te leven.”

4 Jahweh zei: “Ben jij terecht woedend?”

5 Jona vertrok uit de stad. Hij zat ten oosten van de stad. Hij maakte daar voor zichzelf een afdak. Hij verbleef daaronder in de schaduw, totdat hij zou zien, wat er met de stad zou gebeuren.

6 De God Jahweh zorgde voor een wonderboom. Hij kwam op naar boven voor Jona, zodat er schaduw boven zijn hoofd zou zijn om zijn kwaadheid van hem weg te nemen. Jona was erg blij met de wonderboom.

7 God zorgde met het aanbreken van de ochtendschemer van de volgende dag voor een worm. Hij vrat aan de wonderboom, en die verdroogde.

8 Zodra de zon opkwam, zorgde God voor een gloeiende oostenwind. De zon stak op het hoofd van Jona. Hij bezweek. Hij verlangde ernaar om te sterven. Hij zei: “Het is voor mij beter te sterven dan te leven.”

9 God zei tegen Jona: “Ben jij terecht woedend over de wonderboom?” Hij zei: “Terecht ben ik woedend tot de dood toe.”

10 Jahweh zei: “Jijzelf hebt de wonderboom willen sparen, waarvoor jij geen moeite hebt gedaan, en jij hebt hem niet laten groeien. Die boom heeft een nacht bestaan, en is na een nacht vergaan.”

11 “Zal Ik dan geen medelijden hebben met de grote stad Ninevé, waarin meer dan 120.000 mensen zijn, die niet het verschil tussen hun rechter- en hun linkerhand hebben leren kennen, en veel dieren?”

1 [Bij (of Naar/Aan/Tegen)] Jona was (= werd) kwaad (of verdrietig). Een grote kwaadheid (of Een groot verdriet) ontstak (of onbrandde) voor (of aan/van) (= in) hem (= In hem ontstak een (hevige) woede).

Jona werd heel erg kwaad, omdat God medelijden had met een wreed volk, dat zich zeer vijandig en oorlogzuchtig tegenover andere volken gedroeg, en voor Israël een grote bedreiging vormde.

2 Hij bad tot (of naar/tegen) Jahweh. Hij zei: “Ach Jahweh, was dit niet mijn woord tot mijn zijn op (of boven) mijn grond (of mijn land) (= heb ik dat niet gezegd, toen ik nog in mijn land was)? Daarom heb ik het (willen) voorkomen (of ben ik het voor geweest) door naar Tarsis te vluchten, want (of (om)dat) ik heb geweten, (om)dat (of want) U (of jij) een genadige en zich ontfermende God bent, lang(zaam) van woede (= geduldig), veel van goedgunstigheid (= erg goedgunstig), en medelijden (of spijt) hebbend (= en geneigd tot spijt/medelijden) over (of op/boven) het kwaad (of de slechtheid) (vgl. Ex.34:6, Neh.9:17^b, Ps.86:15, 103:8, 145:8, Joël 2:13^b).”

3 “En nu (= Nu dan/Welnu), Jahweh, neem toch mijn ziel (= mijn leven) van(uit) mij (weg), want (of (om)dat) mijn sterven is beter dan mijn leven (= het is voor mij beter te sterven dan te leven).”

Het gebed van Jona was een dwaas gebed. Hij zat nog vast in zijn nationalistische gedachtegoed, en hij verweet de liefdevolle God, dat Hij lief is. Ook Jona zou in zijn zondige gebed de zachtmoedige terechtwijzing van de Here ervaren.

4 Jahweh zei: “Is het goed (dat) het (of zij) (= een grote kwaadheid) is ontstoken (of ontbrand) voor (of aan/van) (= in) jou (= Ben jij terecht woedend)?”

Het antwoord op deze vraag ontbreekt. Of Jona dit antwoord gegeven heeft, of niet, is hier niet van belang. Jahweh wilde Jona, de Joden van die tijd, en alle lezers van dit bijbelboek een belangrijke les leren. Hij wil ons laten zien, hoe liefdevol en genadig Hij is. Hij doet niet mee aan het nationalistische denken van trotse Joden. Dit geldt vandaag nog. God wil zijn liefde en genade aan iedereen geven, die echt van Hem houdt (Ezech.18:23,32, Joh.3:16). Wat niet aan dat onderwerp bijdraagt, wordt uit het bijbelboek Jona weggelaten.

5 Jona vertrok (of trok weg) (van)uit de stad. Hij zat (of (ver)bleef) van(uit) het oosten (= ten oosten) van (of voor) de stad. Hij maakte daar voor hem (= zichzelf) een afdak (of een (loof)hut (van takken en bladeren)). Hij zat (of (ver)bleef) onder haar (= daaronder) in de schaduw, tot(dat) hij zou zien, wat (of hoe) er (of het) met (of in/door) de stad zou gebeuren (of worden/zijn).

Met dit vers wordt de strikte chronologische volgorde doorbroken. In het vorige hoofdstuk wordt verteld, dat Jona één dagreis de stad Ninevé inging om de inwoners te waarschuwen (Jona 3:4). Daarna kunnen we in dat hoofdstuk lezen, dat de inwoners van Ninevé zich bekeerden. Over Jona lezen we dan niets meer. Dit vers vertelt ons, wat de profeet had gedaan tijdens de bekering van de inwoners van Ninevé. In strikte tijdsvolgorde liep het als volgt:

Jona waarschuwt de inwoners van Ninevé. (3:3,4)	
De inwoners van Ninevé bekeren zich. (3:5-9)	Jona gaat de stad uit, en gaat aan de oostkant zitten afwachten. (4:5)
God spaart de stad. (3:10)	
Jona is woedend, dat God de stad spaart. (4:1-4)	
De wonderboom groeit, en verdroogt. (4:6-8)	
God leert Jona een wijze les. (4:9-11)	

Nadat Jona één dagreis de stad in was gegaan, waarbij hij onderweg de bevolking van Ninevé had gewaarschuwd (Jona 3:4), had hij hoogstwaarschijnlijk in de stad de nacht doorgebracht. Daarna was hij de poort uitgelopen, en was hij aan de oostkant van Ninevé gaan zitten om te zien, wat er precies met de grote stad zou gebeuren.

Toen de 40 dagen voorbij waren, was hij woedend geworden. Daarom wilde God hem laten inzien, hoe dwaas en hartvochtig zijn woede was.

6 De God Jahweh bestemde (of wees ... toe/stelde ... aan) (= zorgde voor) een wonderboom (of de kalebas/pompoenstruik). Hij kwam op (of ging omhoog) van(uit) (= naar) boven (of op (grond van)/over) voor (of van) Jona om schaduw boven (of over/op) zijn hoofd te zijn (=, zodat er schaduw boven zijn hoofd zou zijn) om zijn kwaad(heid) (zijn onheil/slecht(heid)) van (of voor) hem weg te nemen (of weg te rukken/te bevrijden/redden). Jona was blij

(met) grote blijheid (= Jona was erg blij) over (= met) de wonderboom (of de kalebas/pompoenstruik).

De neerslachtige stemming van Jona sloeg om, want de gebrekkige beschutting en schaduw van zijn afdak werd door de boom of grote struik aangevuld. Hoewel de profeet daar erg blij mee was, leek hij van het grote wonder niet erg onder de indruk te zijn.⁴⁶

7 [De] God bestemde (of wees ... toe/stelde ... aan) (= zorgde ... voor) met (of in/door) het opkomen (of het opgaan) (= het aanbreken) van de ochtendschemer (of de morgenstond/dagenraad) van (of voor) de volgende dag (of de morgen) een worm (of een made/larve). Hij stak (of trof) (= vrat aan) de wonderboom (of de kalebas/pompoenstruik), (en) hij (= die) verdroogde (of verdorde).

De vreugde van Jona duurde maar één dag. *Een worm vrat aan de wonderboom*, zodat hij verdroogde.⁴⁷ Hoewel de boom hiervoor gevoelig is, blijft het toch een groot wonder, dat hij na één nacht al verdroogde (v.10).

8 [Het (of Hij) gebeurde (of was)] (zo)als (= bij) het verschijnen (of opgaan/rijzen) van de zon (= Zodra de zon opkwam), bestemde (of wees ... toe/stelde ... aan) (= zorgde ... voor) God een gloeiende (of hete/stille/zachte) oostenwind. De zon stak (of trof) op (of boven) het hoofd van Jona. Hij bezweek (of viel flauw). Hij vroeg zijn ziel (= Hij verlangde ernaar) om te sterven. Hij zei: "Mijn sterven is beter dan mijn leven (= Het is voor mij beter te sterven dan te leven)."

De Here zorgde voor *een gloeiende oostenwind*. Die zal wel aan de uitdroging van de wonderboom hebben bijgedragen (vgl. Gen.41:6, Ezech.17:10, 19:12). Doordat de boom was verdord, en de hete wind waaide, raakte de profeet uitgeput. Hij dreigde te bezwijken.

Nog steeds was Jona niet echt onder de indruk van Gods wonderen. Nog steeds zag hij uit zichzelf zijn dwaasheid en zonde niet in. De Here wil hem daarop attent maken door zijn vraag te herhalen.

9 God zei tegen (of tot/naar) Jona: "Is het goed (dat) het (of zij) (= een grote kwaadheid) is ontstoken (of ontbrand) voor (of aan/van) (= in) jou (= Ben jij terecht woedend) over (of boven/op) de wonderboom (of de kalebas/pompoenstruik)?" Hij zei: "Het is goed (dat) het (of zij) (= een grote kwaadheid) is ontstoken (of ontbrand) voor (of aan/van) (= in) mij (= Terecht ben ik woedend) tot de dood (toe)."

Het begin van dit vers lijkt op het 4^e vers van dit hoofdstuk. Toch is er een belangrijk verschil. Hier sprak de Almachtige Jona alleen toe als God en niet als Jahweh.⁴⁸ Met de naam Jah-

⁴⁶ De naam wonderboom (*Ricinus communis*) is een soortnaam van een snelgroeiende giftige boom, en heeft op zich niets met een wonder van God te maken. Die boom heet zo, omdat hij snel groeit. Hij kan soms wel 14 meter hoog worden. De Here liet echter de boom nog sneller groeien: hij ontstond in één nacht (v.10).

Een andere mogelijkheid is, dat het hier gaat over de kalebas (*Lagenaria siceraria*). Het is een eenjarige kruipende of klimmende plant die snel groeit. De kalebas heeft behaarde stengels die meer dan 10 meter lang kunnen worden. De bladeren zijn 10 tot 40 centimeter breed.

⁴⁷ Het is mogelijk, dat we hier te maken hebben met een rups van de familie van de nachtvlinders (*Noctuidae*). Door de grote hoeveelheid soorten vlinders in deze familie, is sowieso niet precies uit te maken over welk soort het gaat.

Het kan ook de *Dysgonia algira* zijn geweest, die eveneens van de wonderboom eet, en in het Midden-Oosten voorkomt.

Nog een andere mogelijkheid is de *Coccus ilicis* ofwel de *Kermes ilicis*. Van de dode lichamen van deze wormpjes werden scharlaken of helrode kleurstoffen gemaakt.

⁴⁸ Met deze naam maakte God Zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

weh (= *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*) openbaart Hij zich als de trouwe Verbondsgod. Dat gebeurt in dit vers niet. Hierbij neemt Hij wat meer afstand van zijn ongehoorzame profeet. Gods verbond met Israël mag niet gebruikt worden als fundament voor het ongerijmde Joodse nationalisme, waarbij de Israëlieten automatisch Jahweh alleen voor zichzelf claimden.

Zelfs nadat de Here zijn vraag had herhaald, was Jona nog steeds niet onder de indruk. Hij bleef boos, zodat wat hem betreft, de dood erop kon volgen. Buiten zijn nationalistische visie zag hij geen zin meer om verder te leven. Daarom moest God hem toespreken om hem zijn dwaasheid en zonde duidelijk te maken.

10 Jahweh zei: “Jijzelf hebt [(tegen)over (of boven/op)] de wonderboom (of de kalebas/pompoenstruik) willen sparen (of hebt medelijden gehad met), waarvoor (of die) jij geen moeite hebt gedaan (of waaraan jij niet hebt gewerkt /jij niet hebt gezwoegd) [met (of in/door) hem], en jij hebt hem niet laten groeien (of niet groot gemaakt). Die zoon heeft (of is ... geworden/geweest) een nacht bestaan, en de zoon is [na] een nacht vergaan (of verloren gegaan/omgekomen)⁴⁹ (= Die boom heeft een nacht bestaan, en is na een nacht vergaan).”

Ten eerste wilde Jahweh aan Jona laten zien, dat die boom niet van hem, maar van God was. Daarna toonde Hij aan, dat die boom eigenlijk niet zo veel waarde had (ten opzichte van zoveel mensen in de grote stad Ninevé): *Hij heeft maar één nacht bestaan, en is al na één nacht vergaan.*

11 “Zal Ik (dan) geen medelijden hebben met (of niet sparen) [(tegen)over (of boven/op)] de grote stad Ninevé, [die] die in haar veel meer dan 120.000 mens(en) heeft (= waarin meer dan 120.000 mensen zijn), die niet (het verschil) tussen zijn (= hun) rechter(-) en zijn (= en hun) linker(hand) heeft (= hebben) leren kennen (of gekend/geweten), en veel dieren (of veel vee)?”

In vergelijking met de grote stad Ninevé stelde die wonderboom helemaal niets voor. Die boom was niet van Jona, maar de stad Ninevé was wel van de Here. Bovendien was die stad al heel oud, en er woonden ook veel mensen.

Om het bevolkingaantal van Ninevé in te schatten moeten we uitgaan van de genoemde *120.000 mensen die het verschil tussen hun rechter- en linkerhand niet hebben leren kennen*. Dat waren waarschijnlijk kinderen tot ongeveer 7 jaren oud. Daarbij komt, dat dankzij de (reinigings)wetten van God de levensverwachting van Joden veel hoger was, dan die van de andere volken. Bij die volken was voor het gewone volk de gemiddelde levensverwachting minder dan 30 jaar. De helft van de mensen stierf al voor het 18e levensjaar. Weinig mensen overleden door ouderdom.⁵⁰ Als we dit allemaal meerekenen, dan komen uit op een totaal van ongeveer 360.000 inwoners in en rond de stad Ninevé.⁵¹

Tussen al die mensen woonden ook 120.000 kinderen, die het verschil tussen hun rechter- en hun linkerhand niet hebben leren kennen. Die kinderen hadden niet aan die wreedheden en slechte daden meegedaan, en de dieren hadden er ook niets mee te maken.⁵² Daarbij kwam

⁴⁹ Het woord *zoon* wordt in het Hebreeuws ook wel gebruikt met de betekenis van *een nakomeling van iemand of iets*. Die wonderboom zou uit een zaadje van een andere boom zijn ontstaan. Hoe God het in dit geval heeft gedaan weten we echter niet.

⁵⁰ Hobrinc B., *Moderne Wetenschap in de Bijbel*, 6^e druk, Hoornaar, 2005, pag. 28.

⁵¹ Als we die 30 jaren als uitgangspunt nemen, dan bestaat ruim ¼ deel van de bevolking uit kinderen tot 7 jaar. Daarbij komt, dat het aandeel kinderen tot 7 duidelijk groter was, omdat de helft van de bevolking het 18^e levensjaar niet eens haalde. Wanneer we dan uitgaan van 1/3 deel jonge kinderen en baby's, dan moeten we die 120.000 met de factor 3 vermenigvuldigen, en komen we uit op ongeveer 360.000 inwoners.

⁵² Dat de Here ook de grote hoeveelheid dieren wilde sparen, hoeft ons niet te verbazen (Ps.36:7, 104:14, 147:9, Joël 1:20, Rom.8:19,22).

nog, dat de koning en de inwoners van de stad zich bekeerden van hun grove zonden en wreedheden. Zou dezelfde God, die de stad slechte Sodom en de omgeving ervan wilde sparen om maar 10 rechtvaardige mensen (Gen.18:32), de grote stad Ninevé niet sparen, terwijl er zoveel kinderen woonden die evenals de vele dieren niet aan het grote kwaad hadden meegedaan?

Het lijkt, alsof het einde van het verhaal ontbreekt. De reactie van Jona blijft onvermeld.⁵³ Toch is het doel van het bijbelboek bereikt, en daarom stopt het verhaal. Het was de bedoeling om de Joden na te laten denken over hun eigen nationalistisch gedachtegoed, waarbij ze Jahweh exclusief voor zichzelf claimden. Hoewel de Israëlieten Gods volk zijn, en door Hem zijn bevoorrecht, is een verbond met de Here geen automatisme (Rom.11). Dit geldt vandaag nog. Iedereen die zich tot het volk van de Almachtige rekent, moet Hem niet automatisch en exclusief voor zichzelf, of zijn eigen groep of kerk claimen.

Jona maakte zich erg druk en kwaad over relatief onbelangrijke zaken. Gods liefde stijgt daar ver bovenuit. Het dit bijbelboek leert ons, hoe liefdevol en genadig onze hemelse Vader is. Hij doet niet mee aan het nationalistische denken van trotse Joden. Hij kan zelfs van stenen kinderen van Abraham maken (Mat.3:9, Luk.3:8). Ook voor de heidenen is zijn liefde en zegen bedoeld; zelfs voor de roofzuchtige, wrede en gewelddadige Assyriërs die zich bekeerden. De Here is niet blij, als een slecht mens sterft. Hij wil, dat die slechte mens tot inkeer komt, en daardoor kan blijven leven (Ezech.18:23,23). Jezus is niet gekomen voor rechtvaardigen (in eigen ogen), maar voor de bekering van zondaren (Mat.9:13, Mark.2:17, Luk.5:32, 15:7). Eén van de moordenaars die met de Messias werd gekruisigd, mocht, toen hij zich vlak voor zijn dood bekeerde, als kind van God het hemels paradijs binnengaan (Luk.23:39-43).

⁵³ Hoogstwaarschijnlijk heeft de profeet Jona zich bekeerd, en ingezien dat hij fout en onredelijk was. Daarom heeft hij door de leiding van de Heilige Geest dit bijbelboek voor zijn volksgenoten en voor ons kunnen schrijven.

4. GODS GEOPENBAARDE PLAN MET ZIJN VOLK.

1. Terugblik en toekomstperspectief.

Alle opgeschreven profetieën van de profeet Jona zijn al vervuld.

Zolang koning Jerobeam II (783 – 748) van Israël regeerde, ging het politiek en economisch voor de wind. In die tijd regeerden de Assyrische koningen Salmanassar IV (783 – 773), Assurdan III (773 – 755), en Assurnirari V (755 – 745). Bij die koningen was van de agressieve en wrede oorlogsvoering die voor de Assyriërs normaal leek te zijn, weinig tot niets te merken. Het profetische werk van Jona in Ninevé bleek een zegen voor zijn eigen land te zijn. Dat had de eigenzinnige profeet vast niet verwacht.

Toen aan de langdurige regering van Jerobeam II een einde kwam, veranderde de situatie. Via een staatsgreep kwam Tiglatpileser III (745 – 727) aan de macht. Toen onder deze koning en zijn opvolgers de oude Assyrische roofzucht en wreedheden weer de kop opstaken, gebruikte de Here het Assyrische rijk als een stok om de ongehoorzame Israëlieten en andere volken mee te slaan (Jes.10:5, 14:29).

Niet alleen de veroveringen van de Assyrische koning Tiglatpileser III (Pul) (745 – 727) ten noorden van het Tienstammenrijk Israël vormden een steeds grotere bedreiging. Ook de politieke situatie van het rijk in het noorden van het heilige land werd instabiel. De ene staatsgreep volgde de andere op. De economische bloei en welvaart gingen eveneens sterk achteruit. Het Tienstammenrijk werd slechts een vazalstaat van Assyrië, en moest heel veel belasting aan de Assyrische koning afdragen.

De vazalkoning Pekach (734 – 732) kwam na enkele jaren in opstand tegen de koning van Assyrië. De Assyrische koning veroverde daarop het Tienstammenrijk Israël, en de stammen in het noorden en ten oosten van de Jordaan werden naar Assyrië gedeporteerd. Koning Pekach werd door Hosea (731 – 722) vermoord. Over het gedeelte dat van het Tienstammenrijk overbleef, werd Hosea een vazalkoning van het Assyrische rijk (2Kon.17:1-3).

Eerst bleef hij aan de koning van Assyrië enige jaren trouw. Later kwam vazalkoning Hosea met hulp van farao So (730 – 716) van Egypte in opstand. Toen kwam de Assyrische koning Salmanassar V (727 – 722) met zijn leger. Hij veroverde het Tienstammenrijk, en sloeg het beleg rondom de hoofdstad Samaria. Na een belegering van 3 jaren werd de stad ingenomen door zijn opvolger Sargon II (722 – 705). De hele bevolking van Israël werd naar Assyrië gedeporteerd (2Kon.17:4-6). Heel weinig Israëlieten van het Tienstammenrijk zijn na de ballingschap teruggekeerd.

Toen de Here via het Assyrische rijk het volk Israël had geslagen, kwam alsnog Gods straf voor de grote stad Ninevé. Nadat de Assyrische koning Assurbanipal (669 – 627) had geregeerd, ging het snel bergafwaarts. Door de toenemende macht van het Babylonische rijk van Nabopolassar (625 – 605) en Medische rijk van Cyaxares I (625 – 585), en de komst van de Scythen werd Ninevé ernstig bedreigd. Na een beleg van enkele weken werd de hoofdstad van Assyrië in 612 voor Christus ingenomen. Ninevé werd een puinhoop. De stad is nooit meer herbouwd. Het is een ruïnestad in het huidige Irak bij de plaats Mosoel.

Een klein Assyrisch rijk kon met hulp van Egypte nog 3 jaren lijdzaam voortbestaan. In 609 echter werd de nieuwe hoofdstad Haran door de Babylonische legers ingenomen. Dat betekende vrijwel het einde van het Assyrische rijk.

Als we God steeds beter willen leren kennen, en ons willen voorbereiden op de toekomst, dan is het belangrijk, dat we zijn vervulde en onvervulde profetieën bestuderen. Vervulde profetieën bestuderen we om ons geloofsvertrouwen te versterken. We kunnen ze ook gebruiken als model voor de nog onvervulde profetieën. Het bestuderen van vervulde profetieën is een oefening om onvervulde profetieën beter te leren begrijpen. Onvervulde profetieën onderzoeken we om ons voor te bereiden op de toekomst. We weten dan, wat we kunnen verwachten. Dat geeft geloofsvertrouwen, rust en zekerheid.

Dan weten we, dat de structurele ongehoorzame kinderen van Gods volk geen stand zullen houden. Met alle vijandige rijken die strijden tegen de Here en zijn kinderen, zullen ze uiteindelijk verdwijnen, maar het koninkrijk van Jezus Christus zal eeuwig duren. De satan, die nu nog kan strijden tegen het koninkrijk van God, zal het onderspit delven. Daarna zal onder het koningschap van Jezus Christus voor altijd vrede heersen in de hemel en op de aarde.

2. Tijdbalk.

De oudere jaartallen zijn slechts benaderingen.

Voor Christus

5155	Schepping
2895	Zondvloed
1953	Geboorte van Abram
1663	Intocht van het volk van de Hebreëen in Egypte
1448	Uittocht uit Egypte na de 10 ^e plaag
1448 – 1408	Tocht van de Hebreëen naar Kanaän
1408 – 1383	Jozua in Kanaän
1383 – 1033	De tijd van de richters onder het volk Israël
1033 – 1012	Regering van koning Saul
1012 – 972	Regering van koning David
972 – 932	Regering van koning Salomo
969	De tempelbouw onder koning Salomo
932 – 722	De Koningentijd van Israël, de 10 stammen uit het noorden
932 – 586	De Koningentijd van Juda, de 2 stammen in het zuiden
932 – 911	Regering van koning Jerobeam I van Israël
842 – 814	Regering van koning Jehu van Israël
842 – 796	Regering van koning Hazaël van Aram
814 – 799	Regering van koning Joahaz van Israël
810 – 783	Regering van koning Adadnirari III van Assyrië
799 – 783	Regering van koning Joas van Israël
796 – 773	Regering van koning Benhadad III van Aram
±795	Jona gaat naar Ninevé.
783 – 748	Regering van koning Jerobeam II van Israël
745 – 727	Regering van koning Tiglatpileser III (Pul) van Assyrië
732 – 731	De stammen Manasse, Gad, Ruben, Naftali (en Zebulon) worden door Tiglatpileser III naar Assyrië gedeporteerd (2Kon.15:29, 1Kron.5:26).
722 – 705	Regering van koning Sargon II van Assyrië
722	Val van Samaria en de wegvoering van der rest van het Tienstammenrijk door Sargon II
625 – 605	Regering van koning Nabopolassar van Babel
625 – 585	Regering van koning Cyaxares I van Medië
612	Verovering en verwoesting van Ninevé
608	Vernietiging van het Assyrische rijk door de koning van Babel
4	Geboorte van Jezus Christus

Na Christus

±29	Hemelvaart van Jezus Christus
-----	-------------------------------

5. HET DOEL VAN HET BIJBELBOEK JONA.

We hebben een blik in de toekomst van het verleden mogen werpen. Die toekomst is voor ons verleden tijd. Daarbij hebben we ook gezien hoe alle profetieën van het betrouwbare boek in vervulling zijn gegaan. Hieruit bleek en blijkt hoe betrouwbaar Gods woorden en profetieën zijn. Door de bestudering van de profetieën die in vervulling zijn gegaan, kunnen we de onvervulde profetieën beter leren begrijpen.⁵⁴ Dit alles kan ons nog veel meer geloofsvertrouwen geven in Gods woord en werk. Vooral voor de profetieën die nog niet in vervulling zijn gegaan.

Ook hier geldt het woord uit de Bijbel: “Want een ieder die heeft, aan hem zal gegeven worden, en hij zal overvloed hebben; maar van wie niet heeft, ook wat hij heeft, zal van hem afgenomen worden” (Mat.25:29). Wie studeert in de Bijbel, en er naar handelt, zal groeien, en zal God steeds beter leren kennen. Wie echter oppervlakkig is, en voor God geen tijd en moeite overheeft, bij hem of haar stagneert de groei. De Bijbel wordt dan steeds meer een gesloten boek, en de hemel wordt van koper. Zo sprak Jezus in gelijkenissen om het geheim van zijn koninkrijk bekend te maken aan de gelovigen, die er echt interesse in hadden en hebben. Mensen die er wat voor over hebben. Het is echter niet bedoeld voor de oppervlakkige meelopers (Mat.13:10-17,34,35).

God wil ons een deel van zijn plan met de schepping openbaren. Hij vindt het nodig, dat we iets van de toekomst weten. Als onze trouwe Vriend deelt Hij ons er iets van mee.⁵⁵ Het rijk van Jezus Christus komt er aan. Het zal alle andere rijken en restanten van rijken verpletteren en vernietigen. Er zal niets van overblijven.

Ook nu moeten we als gelovigen niet stil blijven staan, maar doorgaan en doorgroeien. Laten we maar hard aan het werk gaan, en veel bidden. Bidden om de vervulling van Gods beloften. De Here luisterde zelfs na het indringende gebed van de halfslachtige Joahaz (814 – 799). Hij verhoorde zijn gebed (2Kon.13:4,5). Hij beloofde verlossing via zijn profeet Jona, en gaf een verlosser: Jerobeam II (2Kon.14:23,25).⁵⁶ We hebben immers gezien, hoe de profetie van Jona over de bevrijding van het Tienstammenrijk in vervulling is gegaan (2Kon.14:25,27,28).

⁵⁴ Zo wordt er in het bijbelboek Haggai gezegd, dat God de hemel en aarde zou doen beven (Hag.2:7,23). Zoals personen van iets moois of iets verschrikkelijks sterk onder de indruk kunnen raken, en daardoor kunnen beven, zo zouden ook de hemel en de aarde beven. Beven, omdat veel koninkrijken door onderlinge strijd ten onder zouden gaan. Zulke uitdrukkingen komen eveneens in het Nederlands voor. Dit betekent niet, dat er een echte hemelbeving of aardbeving zou komen, maar dat de (hele) schepping als het ware mee zou leven met de emoties en ervaringen van de mensen. De aarde was verontrust door het geweld van de talrijke legers. Het vuur waarmee soldaten en veroveraars vaak steden, akkers en boomgaarden in brand staken, liet de lucht in het hemelgewelf van de hitte trillen (van angst). Zo zagen en beleefden de mensen dit. Doordat de profetieën van Haggai zijn vervuld, kunnen we dit ook nog controleren. Van een echte concrete hemelbeving lezen we in de Bijbel niets. Ook heeft in die tijd niet de hele aarde gebeefd. Dit leert ons, hoe we een dergelijke uitdrukking bij nog onvervulde profetieën moeten uitleggen.

Vooral het bijbelboek Daniël, waarbij eveneens alle profetieën in vervulling zijn gegaan, is een heel goed oefenboek voor leren begrijpen van profetieën.

⁵⁵ Sommige mensen denken, dat God niet je vriend wil zijn. De Bijbel is daar heel duidelijk over. Hij was de vriend van Mozes (Ex.33:11) en Abraham (2Kron.20:7, Jes.41:8, Jak.2:23). De Here Jezus noemde zijn discipelen zijn vrienden (Luk.12:4). Zo sprak Hij ook over Lazarus (Joh.11:11). Jezus Christus is de vriend van al zijn kinderen. Voor hen gaf Hij in zijn grote liefde zijn leven (Joh.15:13-15).

⁵⁶ Hoogstwaarschijnlijk is kort na dat gebed Jerobeam II (783 – 748) geboren.

De Here zegende zijn volk, en gaf het tijdens de regering van Jerobeam II (783 – 748) weer welvaart.

Als wij in gehoorzaamheid bidden, dan wijzigt God soms zijn plannen (Am.7:1-9). Zo mocht Abraham bidden voor de slechte stad Sodom (Gen.18:16-33). Door het gelovige gebed van koning Hizkia (727 – 697) kwam de profetie dat hij spoedig zou sterven, niet uit. Zijn leven werd met 15 jaren verlengd (Jes.38:1-8). Toen de stad Ninevé zich bekeerde, kwam ook de profetie van Jona niet uit. God spaarde de stad (Jona 3:10). Het gebed van de gelovige doet dus erg veel. Het is een geducht wapen, dat we niet moeten onderschatten of verwaarlozen.

We moeten bidden om de komst van Jezus Christus. Ook moeten we waken. De tekenen van de tijd moeten we in de gaten houden. Het werk moet doorgaan. Gehoorzaam werkend en biddend mogen we meebouwen aan Gods koninkrijk. Met het kompas van het Woord van de Here moeten we aan de slag. Laten zijn dienaren van vandaag en morgen elkaar bemoedigen en aansporen in ware liefde. We moeten de handen ineenslaan, want we hebben elkaar zo ontzettend hard nodig. Als we zo in gehoorzaamheid aan Gods wil aan het werk gaan, dan kunnen we ook vandaag zijn zegen verwachten.

Literatuur.

- Aalders G.Ch., Commentaar op het Oude Testament: Obadja en Jona, Kampen, 1958.
- Abegg M. Jr., The Dead Sea scrolls Bible, San Francisco, 1999.
- Alexander D. en P. e.a., Handboek bij de Bijbel, Den Haag, 1976.
- Bimson J.J., Encyclopedie van Bijbelse plaatsen, Kampen, 2007.
- Brenton L.C.L., The Septuagint with Apocrypha: Greek and English, 9^e druk, Londen, 2001.
- Dächsel K.A., Bijbel of de geheele Heilige Schrift, deel 4, Jesaja - Maleachi, 2^e druk, Utrecht, 1892.
- Dronkert K., Gids voor het Oude Testament, Kampen, 1964.
- Eban A., Mijn volk, de geschiedenis der Joden, Amsterdam/Antwerpen, 1976.
- Flavius J., De Oude Geschiedenis van de Joden, vertaling Meijer F.J.A.M. en Wes M.A., 4e druk, Amsterdam, 2005.
- Grosheide F.W. e.a., Christelijke Encyclopedie, Kampen, 1959.
- Herodotus, Historiën, vertaling Damsté O., 5e druk, Haarlem, 1978.
- Hobrink B., Moderne Wetenschap in de Bijbel, 6e druk, Hoornaar, 2005.
- Keil C.F., Commentary on the Old Testament, deel 10, The minor prophets, 2e druk, Massachusetts, 2006.
- Maier G., Wuppertaler Studienbibel, Der Prophet Jona, Wuppertal, 2e druk, 1979.
- Paul M.J. e.a., SBOT, deel 12, Bijbelcommentaar Hosea - Maleachi, Doorn, 2015.
- Pusey E.B., Barnes' Notes, The minor prophets, 2^e druk, Grand Rapids, 2005.
- Ridderbos J., Korte Verklaring, De kleine profeten, deel 2, Obadja - Zefanja, 5^e druk, Kampen, z.j.
- Snoek I., Heilige Geschiedenis, 13^e druk, Den Haag, z.j.
- Woude A.S. van der e.a., Bijbels Handboek, deel 2^a, Kampen, 1982.

INDEX

	1			H	
120.000 mensen		30, 33		Haggai	14, 38
	3			Hazaël	8, 16, 37
3 dagen en 3 nachten		10, 14, 22, 23		Hebreeuws	10, 12
	A			Herodotus	17, 18, 28, 40
Abram		6, 34, 37, 38, 39		Hizkia	39
Achab		7		Hosea	
Achaz		13		de koning	35
Adadnirari III		8, 9, 16, 17, 29, 37		de profeet	14
Ahia		7, 11		het bijbelboek	13, 43
Assurbanipal		29, 35		I	
Assyrië		14, 35, 37		Israëlieten	3, 5, 6, 7, 9, 17, 19, 20, 29, 33, 34, 35
Assyrische rijk	5, 9, 16, 17, 26, 29, 35, 37			J	
	B			Jakob	6
Baäl		7		Jehu	7, 37
Babel		6, 7, 14, 37		Jeremia	3, 13, 28
Babylonische rijk		29, 35		Jerobeam I	7, 37
Benhadad III		8, 9, 29, 37		Jerobeam II	7, 8, 16, 35, 37, 38, 39
betrouwbaarheid van het boek		4, 10		Jeruzalem	6
	C			Jesaja	3, 11, 13
Cyaxares I		29, 35, 37		Jezus	6, 10, 13, 16, 23, 34, 36, 37, 38, 39
	D			Jezus Sirach	10
Daniël		3, 14, 38		Joahaz	7, 8, 9, 16, 26, 37, 38
David		6, 37		Joas	7, 8, 9, 16, 26, 37
Dode Zeerollen		10, 13		Jona	2, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 40
duif		2, 8, 16, 26		Joodse cultuur	12, 13
	E			Jozua	6
Egypte	6, 10, 12, 19, 20, 29, 35, 37			K	
Ezechiël		3		Kanaän	6
	F			Knecht van de Here	16
Flavius Josefus		17		Koningentijd	6, 37
	G			Kores II	3
God de Vader		16		M	
Griekse cultuur		13		Maleachi	13, 14
				Mardoek	7, 19
				motief	13
				Mozes	6, 11, 16, 22, 26, 32, 38

N		Septuagint	10, 40
Nabopolassar	29, 35, 37	So	35
Nebo	9, 29	structuur van het boek	4, 13
Ninevé	4, 5, 9, 10, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 37, 39	T	
Noach	6	tempel	3, 6, 14, 22, 23, 24
P		Terugblik	4
Pekach	13, 35	Tienstammenrijk	7, 8, 14, 16, 26, 35, 37, 38
Perzië	14	Tiglatpileser III	5, 8, 9, 16, 29, 35, 37
Plato	13	Tijdbalk	4, 37
profetie	5, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 38, 39	Tweestammenrijk	39
Ptolemeüs II	10	V	
R		verklaringsmethode	4, 10
Richterentijd	6	vis, de grote	4, 10, 14, 22, 23, 24
S		voorgeschiedenis	4, 6
Salmanassar V	35	W	
Salomo	6, 11, 37	wonderboom	14, 30, 31, 32, 33
Samaria	35, 37	Z	
Samuel	11	Zacharia	
Sargon II	35, 37	de koning	7
Saul	6, 37	de profeet	14
schrijver van het boek	4, 8, 12	het bijbelboek	43
Scythen	29, 35	zoon van Jojada	10

Andere werken die de heer T. van Turennot heeft geschreven zijn:

Psalmen, profetische liederen,
Jesaja, Jahweh redt,
Jeremia, Jahweh sticht,
Klaagliederen van Jeremia,
Ezechiël, God maakt sterk,
Daniël, God is rechter,
Hosea, redder,
Joël, Jahweh is God,
Amos, lastdrager,
Obadja, dienaar van Jahweh,
Micha, wie is aan Jahweh gelijk,
Nahum, trooster,
Habakuk, de omhelsde,
Zefanja, Jahweh bewaart,
Haggai, feest van Jahweh,
Zacharia, Jahweh gedenkt,
Maleachi, boodschapper van Jahweh,
De Openbaring mag niet verborgen blijven.

Ze zijn te vinden op de website via:

www.bijbelstudies.eu,
www.vturennout.nl.